

АНОНС

Презентація літопису «Освіта у вогні» у Науково-методичному центрі ВФПО стор. 1, 3-4

70 років – ювілейна межа життя. Святкує Самбірський фаховий коледж культури і мистецтв стор. 5-6

V Міжнародна науково-практична конференція «Зміна клімату та сільське господарство» стор. 7

Місяць патріотизму.
• День української писемності та мови
• Захищаємо своє, пишемо радіодиктант національної єдності
• День Гідності та Свободи
• Вшановуємо пам'ять жертв Голодоморів стор. 9-10

Досвід партнерської взаємодії ВСП «Дубенський фаховий коледж Рівненського державного гуманітарного університету» з соціальними установами Німеччини стор. 11

Переданий у спадок від батька талант. Павло Жаворонков, викладач Вишницького фахового коледжу мистецтв та дизайну імені Василя Шкрібляка стор. 12

Відбудуємо країну! Будівельники доріг. Харківський державний автомобільно-дорожній фаховий коледж стор. 12

Святкуємо професійні свята у листопаді
• День залізничника
• День працівників сільського господарства стор. 13-14

Міжнародний день студентів
Онлайн-діалог з психологом Вадимом Колесніковим
Студентські спортивні олімпі стор. 15-16

Юридична консультація стор. 17

А Ви знаєте, що...? стор. 18

Освітня Траєкторія

ПОДІЯ

У СВІТ ВИЙШОВ ЛІТОПИС НА ОСНОВІ РЕАЛЬНИХ СВІДЧЕНЬ ОСВІТЯН ТА СТУДЕНТІВ ПРО ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ РОСІЇ

У Науково-методичному центрі ВФПО відбулася презентація літопису «Освіта у вогні», у якому зібрано реальні свідчення про воєнні злочини росії проти українського народу очима освітян та студентства зі всієї України. Останню сторінку літопису ще не написано, оскільки не закінчилася війна.

Ідея написання літопису, як зазначили в установі, належить його співробітниці Аллі Чайковській. Вона хотіла узагальнити спогади працівників Науково-методичного центру ВФПО, частина яких, як і база центру, були в окупації від 24 лютого до 1 квітня (селище Немішаєве, Бучанський район).

«На цю ідею відгукнулися колеги освітяни, студентство з усієї України. Так, вийшов літопис, останню сторінку якого ще не написано, оскільки не закінчилася війна. У літописі представлено власні історії та історії про викладачів, студентів, працівників освіти, розповіді про функціонування закладів освіти в умовах повномасштабної війни росії проти України, моральні й матеріальні збитки системи освіти, участь педагогів та здобувачів освіти у волонтерській діяльності тощо. У виданні зібрано реальні свідчення про воєнні злочини росії проти українського народу. Війна очима освітян, здобувачів освіти», – йдеться у повідомленні.

У ході презентації літопису, яка відбулася 18 листопада, Науково-методичному центру ВФПО передали комп'ютерну техніку та обладнання, яке німецько-український проект «Сприяння розвитку професійної освіти в аграрних коледжах України» (FABU) придбав для відшкодування втраченого та пошкодженого ворогом. Окрім того, учасники презентації відвідали лабораторію цифрових та медіатехнологій в освіті Науково-методичного центру ВФПО, де презентували підручники нового покоління, електронні освітні ресурси для використання викладачами і студентами, а також Музей українського костюма на українській писанки, що понад десять років функціонує на базі Науково-методичного центру ВФПО в Немішаєві.

На заході були присутні керівник експертної групи з питань фахової передвищої освіти Директорату фахової передвищої, вищої освіти Міністерства освіти і науки Ігор Балуба, аташе з питань сільського господарства Посольства ФРН в Україні Франк Мюллер, народний депутат України, голова підкомітету з питань професійно-технічної та фахової передвищої освіти Комітету Верховної Ради з питань освіти, науки та інновацій Ольга Коваль, головний консультант секретаріату Комітету Верховної Ради з питань освіти, науки та інновацій Алла Луцька, ректор Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного Сергій Кюрчев, директор Відокремленого структурного підрозділу «Оріхівський фаховий коледж Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного» Віктор Наранович, директор Відокремленого структурного підрозділу «Немішаївський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України» Володимир Альохін, директор Липковатівського аграрного коледжу Микола Таркан, директор Іллінецького аграрного фахового коледжу Василь Пиндус та директор Відокремленого структурного підрозділу «Глухівський агротехнічний фаховий коледж Сумського національного аграрного університету» Анатолій Литвиненко.

Керівники закладів освіти з окупованих, деокупованих та прифронтових територій поділилися на заході з присутніми, як їхні заклади освіти зачепила ця страшна війна. Представлено фотодокази руйнувань, знищення матеріально-технічної бази. Але усі вони продовжують освітній процес дистанційно, змогли успішно здійснити прийом нових здобувачів освіти, нехай і не в рідних стінах.

продовження на стор. 3

Оприлюднено постанову КМУ щодо переведення студентів окремих категорій на місця державного замовлення

На урядовому порталі оприлюднено постанову КМУ від 28 жовтня 2022 р. № 1224 «Про затвердження Порядку переведення на навчання за державним замовленням окремих категорій здобувачів фахової передвищої, вищої освіти, які зараховані до закладів фахової передвищої, вищої освіти до 2021 року включно на місця, що фінансуються за кошти фізичних та/або юридичних осіб».

До цих категорій студентів належать:

- діти загиблих захисників України: діти (особи у віці до 23 років) загиблих (померлих) осіб, зазначених у статті 101 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їхнього соціального захисту» (категорія 1);
- учасники бойових дій та особи з інвалідністю внаслідок війни: особи, визнані учасниками бойових дій, особами з інвалідністю внаслідок війни відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їхнього соціального захисту» (категорія 2);
- діти учасників бойових дій: діти (особи у віці до 23 років) учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їхнього соціального захисту» (категорія 3);
- жителі особливо небезпечних територій: особи, які проживають на (перемістилися з) тимчасово окупованій Російською Федерацією території України в умовах воєнного стану, на території територіальних громад, що розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні) на території територіальних громад, що станом на 15 жовтня та 15 лютого відповідного року внесені до переліку, затвердженого Мінреінтеграції (категорія 4).

Держбюджет на 2023 рік: видатки на освіту та науку

3 листопада 2022 року ВРУ прийняла Закон України «Про Державний бюджет на 2023 рік». Основні видатки передбачено на обороноздатність України та соціально-забезпечення.

«В умовах воєнного стану не може бути по-іншому. Та навіть попри складні часи, Уряд знайшов можливість збільшити видатки державного бюджету МОН на 2023 рік до другого читання на 555 млн грн», – прокоментував Міністр освіти і науки України Сергій Шкарлет.

З них:

- 50 млн грн – для здобуття професійної (професійно-технічної) освіти за спеціальностями загальнодержавного значення;
- 20 млн грн – для продовження навчання молоді за програмами підготовки магістрів, докторів філософії та докторів наук у провідних українських ЗВО і за кордоном;
- 30 млн грн – для проведення всеукраїнських заходів із позашкільної освіти для молоді;
- 215 млн грн – для здійснення зовнішнього оцінювання, моніторингу якості освіти УЦОЯО;
- 150 млн грн – на забезпечення організації здобуття освіти за дистанційною формою навчання, зокрема дітям, які вимушено перебувають за кордоном;
- 90 млн грн – для Національного фонду досліджень.

Загалом за ухваленням Держбюджетом на 2023 рік МОН передбачено видатки обсягом 142,8 млрд грн. З них за загальним фондом – 122,1 млрд грн.

Загальнодержавні видатки (субвенції) – 90,3 млрд грн.

Додалися дві нові субвенції:

- 1,5 млрд грн – на облаштування безпечних умов у школах;
 - 1 млрд грн – на придбання шкільних автобусів.
- Державний бюджет – 31,8 млрд грн:
- 22,5 млрд грн – підготовка кадрів закладами вищої та фахової передвищої освіти;
 - 4,2 млрд грн – виплата академічних стипендій;
 - 0,5 млрд грн – забезпечення діяльності Національного фонду досліджень, грантової підтримки наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) досліджень;
 - інші видатки.

ОСВІТНІЙ ДАЙДЖЕСТ

МОН пропонує для громадського обговорення проект наказу «Про затвердження Положення про практичну підготовку здобувачів фахової передвищої освіти»

Міністерство освіти і науки пропонує для громадського обговорення проект наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про практичну підготовку здобувачів фахової передвищої освіти».

Соціальні групи населення та зацікавлені сторони, на які поширюватиметься дія: здобувачі фахової передвищої, вищої освіти, заклади вищої, фахової передвищої освіти, регіональні органи управління освіти, установи, організації, підприємства – бази практики.

Можливі результати запровадження нормативно-правового акта для різних соціальних груп населення та зацікавлених сторін: задоволення права здобувачів фахової передвищої, вищої освіти отримувати якісні освітні послуги, належного рівня практична професійна підготовка, забезпечення потреб ринку праці у кваліфікованих працівниках.

Зауваження та пропозиції до зазначеного проекту акта приймаються в електронній формі до 10 грудня 2022 року на електронну адресу:

hpedagogy@gmail.com.

Контактна особа для надання консультацій: Ігор Балуба.

Результати обговорення будуть розміщені на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України в період з 12 по 22 грудня 2022 року.

Уряд схвалив пропозицію МОН про внесення на розгляд ВРУ законопроект щодо проведення вступної кампанії у 2023 році

25 листопада 2022 року Кабінет Міністрів України схвалив пропозицію про внесення на розгляд до Верховної Ради України проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо державної підсумкової атестації та вступної кампанії 2023 року».

Документом передбачається внесення змін до законів України «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту» та «Про повну загальну середню освіту», які врегульовують питання завершення навчального року в системі загальної середньої освіти та проведення вступної кампанії до закладів вищої і фахової передвищої освіти.

Міністерство освіти і науки України ініціювало розгляд цього законопроекту, зважаючи на складну безпекову ситуацію під час проведення вступної кампанії 2023 року з урахуванням успішного цього річного досвіду.

Цим законопроектом пропонується відмовитися від проведення державної підсумкової атестації здобувачів освіти, які завершують здобуття повної загальної середньої освіти.

Нормативно-правове регулювання вступу для здобуття вищої та фахової передвищої освіти передбачається здійснити без дотримання вимог відповідних профільних законів. Прийняття такого закону уможливить заміну традиційного зовнішнього незалежного оцінювання на національний мультипредметний тест, який буде вдосконалено з урахуванням набутого досвіду за зразком 2022 року.

Це дозволить забезпечити необхідні безпекові умови за рахунок використання сучасних високотехнологічних рішень та зберегти довіру суспільства до проведення вступної кампанії.

Дипломи та атестати будуть доступні у смартфоні

На черговому засіданні Уряду ухвалено постанову про реалізацію експериментального проекту щодо формування та застосування електронного документа про освіту. Про це повідомив Міністр освіти і науки України Сергій Шкарлет.

Цифровий документ про освіту буде в мобільному застосунку «Дія» і відображатиме дані, що містяться в Єдиній державній електронній базі з питань освіти, після звірення даних із відомостями Державного реєстру фізичних осіб – платників податків та здійснення відповідних технічних доопрацювань.

Рішення передбачає забезпечення рівних можливостей доступу до освіти та працевлаштування громадян України. Реалізація затвердженого Порядку дозволить особі, яка досягла 14-річного віку, є власником відповідного документа про освіту та має реєстраційний номер облікової картки платника податків, безплатно сформувати засобами застосунку «Дія» відомості про документи про освіту та використовувати їх замість паперових та без додаткового пред'явлення відповідних документів:

- документи про базову середню освіту;
- документи про повну загальну середню освіту;
- документи про професійну (професійно-технічну) освіту;
- документи про фахову передвищу освіту;
- документи про вищу освіту (науковий ступінь).

Проект буде здійснювати Міністерство освіти і науки України спільно з Міністерством цифрової трансформації України та Державною податковою службою України, за підтримки проекту EU4DigitalUA.

МОН пропонує для громадського обговорення проект наказу «Про внесення зміни Порядку визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у вищій та фаховій передвищій освіті»

Міністерство освіти і науки України пропонує для громадського обговорення проект наказу «Про внесення зміни Порядку визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у вищій та фаховій передвищій освіті».

Основною метою проекту акта є урахування особливостей і потреб військової підготовки при визнанні в системі вищої та фахової передвищої військової освіти результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти.

Проект акта розроблений Міністерством освіти і науки України.

Пропозиції та зауваження до проекту акта просимо надсилати до 10 грудня 2022 р. на електронну адресу: hpedagogy@gmail.com (Балуба Ігор, керівник експертної групи з питань фахової передвищої освіти директорату фахової передвищої, вищої освіти).

продовження, початок на стор. 1

У СВІТ ВИЙШОВ ЛІТОПИС НА ОСНОВІ РЕАЛЬНИХ СВІДЧЕНЬ ОСВІТЯН ТА СТУДЕНТІВ ПРО ВОЄННІ ЗЛОЧИННІ РОСІЇ

На завершення заходу директор Науково-методичного центру ВФПО Тетяна Іщенко презентувала присутнім друкований літопис.

З літописом можна ознайомитися за посиланням:

<https://cutt.ly/p185uiF>

«Після перемоги ми обов'язково маємо пам'ятати ціну власної свободи та незалежності. На жаль, літопис «Освіта у вогні» – це книжка, яка не закінчена, як не закінчена і війна. Віримо, що і буде весна, і буде перемога. Ми нескорені, ми незалежні. Освітняни тримають стрій! Ми нескорена, хоробра, горда нація, яка щоденною працею наближає перемогу! Слава Україні!», – резюмували в Науково-методичному центрі ВФПО.

За даними інтернет-видання «КиївВлада»

<https://kievlast.com.ua>

**ОЛЬГА КОВАЛЬ,
НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ, ГОЛОВА ПІДКОМІТЕТУ З ПИТАНЬ
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ КОМІТЕТУ
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ**

♦ **Наскільки важливим для Вас є сьогоднішній захід і презентація літопису?**

Такі заходи, які проходять по всій Україні, є дуже важливими для збереження пам'яті про ті трагічні події, які відбувалися і, на жаль, відбуваються нині. Героїчні історії людей, які, замість того, щоб зберегти своє життя, боронять заклади освіти, своїх працівників, простих громадян, мешканців територіальних громад. Це є героїзм.

Для нас важливо те, що звичайні люди стають на перепоні окупанту. Це і є основним успіхом, завдяки якому Збройні сили просуваються територією України, звільняючи її від загарбників.

♦ **Як держава зараз сприяє навчанню, підтримці освіти?**

Зараз важливо для держави всебічна підтримка освіти. На жаль, фінансово держава в скрутному становищі, оскільки всі надходження за Державним бюджетом спрямовуються на оборонну сферу. Видаткова частина, в тому числі і на освіту, формується переважно за рахунок надходження зовнішніх донорів, наших іноземних партнерів. Відповідно держава забезпечує державне фінансування на рівні, необхідному для збереження системи освіти.

На жаль, більшість видаткових статей, спрямованих на розвиток, у нас зменшена. Але ми дякуємо іноземним партнерам, іншим донорам, які допомагають відновлювати зруйновані заклади освіти. І це є дуже важливо. Також міністерство та комітет всебічно підтримують заклади на державному та законодавчому рівні. Вони готові приймати та гнучко реагувати на будь-які зміни для того, щоб поліпшувати ситуацію у системі освіти попри всі складності і виклики.

♦ **Що Ви скажете про роботу Науково-методичного центру ВФПО, який Ви сьогодні відвідали?**

Насамперед, роботу Науково-методичного центру ВФПО спрямовано на удосконалення освітнього процесу у закладах освіти. Центр має розвинену базу та можливості з підготовки навчальної літератури, новітніх форм і методів викладання, подальше їх впровадження в освітній процес. Дуже важливим є збереження подібних центрів для подальшої роботи у тих напрямках, за якими вони працюють. Зараз у міністерстві є обговорення, які стосуються оптимізації центрів. Це є болючим питанням. Потрібно виважено і обдуманно підійти до цього питання, щоб не сталися незворотні кроки, які потім буде дуже важко виправити.

**ІГОР БАЛУБА,
КЕРІВНИК ЕКСПЕРТНОЇ ГРУПИ
З ПИТАНЬ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ
ОСВІТИ ДИРЕКТОРАТУ ФАХОВОЇ
ПЕРЕДВИЩОЇ, ВИЩОЇ ОСВІТИ
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ**

♦ **Зараз доречно говорити про плани допомоги, відбудови закладів освіти?**

Звичайно, доречно і потрібно про це говорити. Оскільки матеріально-технічна база закладів освіти вона є в основі їхньої діяльності. Вона забезпечує можливість навчатися, навчатися онлайн, здобувати якісну освіту. Усі ці речі слід планувати, оскільки руйнування і шкода, завдана війною, дуже великі і це потребує значних ресурсів, в першу чергу фінансових.

♦ **Декілька слів про літопис, його презентацію.**

Ми не маємо права забути того жахиття, яке відбувається у нашій державі, з нашими людьми. Я переконаний, що ці події стануть частиною генетичної пам'яті нашого народу. У цей складний, непростий час наша країна проходить найбільш тяжкі і відповідальні випробування. Ми пройшли багато, залишилось трохи, ми маємо поставити останню крапку – крапку Перемоги!

Система освіти показала, що вона функціонувала і функціонує, вона рухається в правильному напрямку. Люди, які закінчили школу, випускники коледжів, університетів, педагоги, вчителі, науково-педагогічні працівники, доценти, професори – усі вони стали на захист своєї країни не вагаючись.

Уся освіта, в тому чи іншому вигляді бере участь у волонтерській діяльності з власної ініціативи. Система освіти за весь цей час незалежності сформувала у молодого покоління правильні ціннісні орієнтири. Ціннісна основа – це основний здобуток нашої системи освіти.

**ТЕТЯНА ІЩЕНКО,
ДИРЕКТОР НАУКОВО-
МЕТОДИЧНОГО ЦЕНТРУ ВФПО**

♦ **Відомо, що частково база Науково-методичного центру ВФПО, працівники установи до 1 квітня були в окупації в селищі Немішаєве, що на Бучанщині. На сторінках літопису є спогади Ваших працівників?**

Презентація цього літопису продиктована життям. Тяжкий стан сьогодні в Україні. Тяжко пережили окупацію наші працівники, що перебували в Немішаєві. Спочатку була ідея залишити спогади про це у своєму колективі. Але кинули клич для всіх освітян і вони відгукнулися. Цю книгу ніхто не редагував, це були їхні думки, переживання. «Освіта кровоточить, але вона жива», – як каже міністр освіти у науки України Сергій Шкарлет.

На жаль, ця книга не закінчена, війна продовжується. Ми маємо зберегти пам'ять про жахливі події в Україні та не дати змогу ворогу переписати нашу історію».

ДЕТАЛЬНІШЕ ПРО ЗАХІД:

НА ютуб-каналі інформаційної агенції «Погляд»

<https://youtu.be/baG3Qal0Elk>

В ефірі громадського радіо з Андрієм КУЛИКОВИМ заступник директора Науково-методичного центру ВФПО Микола ХОМЕНКО <https://hromadske.radio/podcasts/viyana-informatsiynny-marafon/1118687>

продовження на стор. 4

продовження, початок на стор. 1

У СВІТ ВИЙШОВ ЛІТОПИС НА ОСНОВІ РЕАЛЬНИХ СВІДЧЕНЬ ОСВІТЯН ТА СТУДЕНТІВ ПРО ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ РОСІЇ

**ФРАНК МЮЛЛЕР,
АТАШЕ З ПИТАНЬ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
ПОСОЛЬСТВА ФРН
В УКРАЇНІ**

Я згадую, як вперше потрапив сюди рік тому. Я пам'ятаю, що ми говорили, як негативно пандемія вплинула на освітній процес. Ніколи я не міг собі уявити, що далі буде гірше. Що війна з росією, яка триває з 2013 року, продовжиться таким чином. Це жах, який неможливо уявити.

Звісно, ми сподіваємося, що це закінчиться якомога швидшою перемогою України. Ми дуже вражені тим, як українці відстоюють свою країну на фронті. Але є багато фронтів. У цей час люди в багатьох сферах роблять надзвичайне. Один із цих секторів – це сектор освіти. Те, що роблять освітяни для своїх людей, для молоді, для майбутнього країни, – це героїчний вчинок.

Сподіваємося, що Україна скоро переможе. Я впевнений, що Україна буде разом з Європою. Але для цього нам потрібні добре освічені молоді люди. За це я вам дуже вдячний і відчуваю повагу до вас і ми завжди на вашому боці.

Слава Україні!

**АЛЛА ЧАЙКОВСЬКА,
ЗАВІДУВАЧ КАБІНЕТУ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО
ЦЕНТРУ ВФПО**

♦ **Вам належить ідея створення літопису, як вона з'явилася?**

22 лютого нічого не говорило про те, що можуть відбуватися якісь зміни в нашій країні, особливо такі історично страшні. 23 лютого моя донька повернулася з весільної подорожі і світ розділився на до і після. Ми з першого дня потрапили під окупацію. Моя мама була разом з нами і до неї повернулися ті страхи, які вона відчувала в дитинстві, а зараз їх відчують її діти, внуки і правнуки. Ми не думали, що жахиття та страх ще попереду. Мій чоловік пройшов АТО і знову був призваний. І ми розуміли, що це буде не те АТО. Ми змогли евакуюватися із селища Клавдієво-Тарасове, бо залишатися було несила. Списки розстріляних були у рашистів на руках і ми змушені були покинути рідне селище. Лишатися було дуже страшно.

Тривожні валізи, евакуація, потім повернення додому... Ми побачили своїх сусідів, знайомих, колег, родичів, декого не могли впізнати. Їхні історії, які вони розповідали, не мали піти в забуття. Вирішено було зібрати, узагальнити і покласти усі ці жахи на папір. Рукописи – вони не горять.

♦ **Для кого цей літопис?**

Я думаю, для кожного і він потрібен всім. Щоб усі знали, якою ціною дістається перемога та незалежність України. Незалежність нам далася авансом – як результат поділу Радянського Союзу в 1991 році, але цю незалежність ми ще маємо виборювати.

♦ **Хто є автором цього літопису?**

Авторів багато, це студенти, педагогічні працівники, авторські колективи закладів освіти, люди, які пережили ці жахливі моменти. Ми просто збрали їх свідчення і узагальнили за розділами:

- Як я побував на війні. Історії освітян, здобувачів освіти.
- Студенти і викладачі на фронті.
- Ми разом проти російської агресії. Про роботу 30
- Волонтери – янголи добра.
- Моя муза – моя зброя.

**ІРИНА СТЕПАНОВА,
МЕТОДИСТ НАУКОВО-
МЕТОДИЧНОГО ЦЕНТРУ ВФПО**

♦ **У рамках презентації літопису «Освіта у вогні» відбулася презентація проєкту «Рушник Єдності». Як Ви прокоментуєте цей проєкт?**

Вічним є і буде український рушник. Він пройшов крізь віки і хотілося б, щоб і надалі був він ознакою любові і незрадливості, символізував глибину безмежної любові до своїх дітей, до всіх, хто не черствіє душею.

Гарною традицією Зльоту студентських лідерів аграрної освіти стала передача від приймаючого університету до наступного Рушника єднання. Це унікальний проєкт, започаткований Технолого-економічним фаховим коледжем Білоцерківського НАУ, поєднує творчість та повагу до вишитого рушника, як символу української культури. Вже декілька років вишитий рушник разом зі стандартом Зльоту крокує Україною як символ миру, добробуту і єднання Заходу і Сходу, Півдня та Півночі нашої неньки України.

Та жахливі події 2022 року внесли зміни в плани, задуми, мрії. На українську землю посягнув агресор, зазіхнув на нашу свободу і незалежність та варварським чином знищує все на своєму шляху.

У час надскладних випробувань для України за пропозиціями педагогічних колективів закладів фахової передвищої освіти Науково-методичний центр ВФПО підготував культурно-мистецький проєкт «Рушник Єдності». Мета проєкту – об'єднати всю Україну відеорушником з урахуванням елементів вишивки ХХ століття кожного регіону держави. Оргкомітет проєкту за згодою очолює Людмила Лисенко, мистецтвознавець, заслужений журналіст України, відома телеведуча, лауреат Премії Лесі Українки «ОДЕРЖИМІСТЬ», володар титулу «ЖІНКА ХХ сторіччя».

Результатом роботи проєкту є мультимедійна карта України, яка складається з вишитих пазлів регіонів держави, а також плейлист відеоматеріалів, які було надіслано з різних куточків України.

Авторами відео є здобувачі освіти, науково-педагогічні та педагогічні працівники сорока шести закладів освіти з двадцяти областей України!

Увесь світ захоплюється стійкістю України, мужністю її воїнів, національним єднанням у боротьбі за свої цінності.

♦ **До уваги учасників сьогоднішнього заходу було представлено тематичну фотовиставку «Зруйнована, але незламна». Як було сформовано її експозицію?**

Горить небо і земля. Вибухи зливаються в один суцільний гул, тривожні валізки. Міста, містечка, села опиняються в окупації.

Жахиття, страхи, опанування себе. Кожен визначає, де його місце, чим може бути корисним у супротиві російській агресії. Гуртуємося та наближаємо перемогу.

Освітяни згуртувалися. Вони захищають, оберігають, поселяють, годують, підтримують, навчають, лікують, волонтерять... Тримують освітянський фронт.

Фото університетів і коледжів, які зруйновані, палають у вогні, понівечені, представлені на фотовиставці «Зруйнована, але незламна». Світліни розбитої комп'ютерної техніки, поламані, потрошені кабінети, купи сміття – все, що залишили рашисти після відвідування Науково-методичного центру ВФПО та нашого рідного Немішаєвого...

Але ми – нескорена, хоробра, горда нація, яка щоденно працює наближає ПЕРЕМОГУ! Слава Україні!

МИ ПІДІЙШЛИ УПЕВНЕНО І ГІДНО ДО ЮВІЛЕЙНОЇ МЕЖІ ЖИТТЯ...

У чудовому мальовничому куточку передгір'я Карпат, на лівому березі ріки Дністер розкинулося древнє місто Самбір, перші згадки про яке в літописах відносять до 1241 року. Місто затишне і гостинне. Місто архітектурних пам'яток, ошатних вуличок і смачної кави.

У центрі міста в пам'ятках архітектури (ансамбль будівель костелу Святого Станіслава та келій монастиря Бернардинів XVIII ст. і колеї Єзуїтів XVIII ст.) компактно розташований Самбірський фаховий коледж культури і мистецтв.

Комунальний заклад Львівської обласної ради «Самбірський фаховий коледж культури і мистецтв» засновано у 1952 році як технікум підготовки культурно-освітніх працівників рішенням комітету в справах культурно-освітніх закладів при Раді Міністрів УРСР № 2564.

Засновником технікуму і його першим директором став Дмитро Андреев. Згодом заклад освіти в різні роки очолювали: Дмитро Сафонов, Дмитро Онищенко, Ярослав Беньковський, Роман Паньків, Михайло Кокодиняк. З 2017 року коледж очолює Галина Петрівська.

70 років – це довгий шлях освітньої діяльності, увінчаний наполегливою працею висококваліфікованих педагогів і талановитих студентів. Це – добрі традиції, досвід поколінь, талановиті випускники, що славлять заклад освіти своїми творчими досягненнями. Це – унікальний зал камерної та органної музики, прекрасні аудиторії, обладнані усім необхідним для здобуття знань та вдосконалення практичних навичок. Це – мистецький освітній заклад, де поряд з досвідченими викладачами розпочинають свою трудову діяльність і молоді викладачі. Всього за 70-річну історію у коледжі працювало понад 400 викладачів та концертмейстерів. Одні залишили лише короткі записи у книзі наказів про своє нетривале перебування, а інші – видимий слід не тільки в історії закладу, але і в серцях та душах дітей.

За 70 років діяльності коледж кілька разів змінював назву та відкривав нові спеціальності, однак, завжди головним завданням було – підготовка фахівців в галузі культури.

Сьогодні у Самбірському фаховому коледжі культури і мистецтв здійснюють підготовку фахівців з таких спеціальностей:

Галузь знань 02 Культура і мистецтво: 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»; 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»; 024 «Хореографія».

Готуємо фахівців за такими освітньо-професійними програмами: Народне інструментальне мистецтво (естрадні та народні інструменти); Народне пісенне мистецтво; Видовищно-театралізовані заходи; Кінофотовідеосправа.

Освітній процес забезпечують сто два працівники. З них: сімдесят три штатних викладачі, з-поміж яких – п'ятдесят три викладачі вищої категорії, дванадцять методистів, вісім викладачів мають кваліфікацію магістра.

Самбірський фаховий коледж культури і мистецтв – це сучасний мистецький заклад освіти з належною матеріальною базою, що дає великі можливості для набуття студентами знань і умінь. Тут діють 25 аудиторій для групових занять, спеціальні обладнані оркестрові, хорові аудиторії, аудиторії для практичних занять з хореографії, студія звукозапису, лабораторія технічних засобів, 48 аудиторій для індивідуальних уроків, велика бібліотека

з читальним залом, концертний зал на сто місць, два комп'ютерні класи, спортивний зал та спортивний майданчик, їдальня, безпечні укриття на 300 осіб. У коледжі постійно оновлюється склад музичних інструментів. Кабінети забезпечені наочними матеріалами, методичною літературою, технічними засобами навчання. Є костюмерна, яка постійно поповнюється новими комплектами костюмів для концертних виступів.

Наш коледж – єдиний в Україні, який має в своєму розпорядженні унікальний зал органної та камерної музики, який розташований в колишньому костелі єзуїтів. Його почали будувати в 1709 році, а завершили в 1751 році за проектом архітекторів П. Гіжицького і Я. Деламарса. У 1847 році костел передали отцям бернардинам. Костел назвали іменем святого Станіслава і він діяв до 1939 року. У 1935 році монахи придбали у чесько-австрійської фірми «Рігер» орган і встановили його в костелі. Орган мав 25 регістрів, два мануали і педаль, пневматичну трактуру. Під час Другої світової війни будівля костелу і орган зазнали руйнації. У 1980 році в костелі розпочалися ремонтні роботи із створення залу органної музики. Залишки органу було демонтовано і перевезено в Естонію, де ремонтом займалися майстри з містечка Раквере на чолі з Хардо Едуардовичем Крійзою. Костел пристосували під концертний зал органної та камерної музики і 31 жовтня 1987 р. відбувся перший органний концерт. Відтоді в залі, який має унікальні акустичні властивості, регулярно відбуваються концерти та фестивалі органної музики, камерних ансамблів, симфонічних оркестрів, конкурси, фестивалі, святкові масові заходи.

Коледж славиться своїми музичними, хоровими, вокальними, хореографічними,

творчими колективами: ансамблями, оркестрами та окремими виконавцями, що стають переможцями різноманітних престижних конкурсів і фестивалів і є активними учасниками міських, районних чи обласних масових заходів та концертів. Жодна мистецька чи громадсько-політична акція в місті Самборі не обходиться без участі наших викладачів і студентів. Образно кажучи, коледж культури – це справжня кузня талантів, його часто називають місцевою філармонією. У коледжі створено і активно концертують такі творчі колективи як:

- Зведений хор студентів – керівник Леся Решавець;
- Зведений оркестр народних інструментів – керівник Михайло Кашак;
- Вокальний чоловічий квартет «Легінь» – керівник Іван Хай;
- Зведений оркестр естрадних інструментів – керівник Генрих Мельнарович;
- Ансамбль народного танцю «Дністрові зорі» – керівник Дарія Чум;
- Ансамбль класичного танцю «Лілея» – керівник Ліля Сіка;
- Ансамбль народного танцю «Самбірчанка» – керівник Ніна Шпот;
- Ансамбль бального танцю «Фантазія» – керівник Христина Гавран;
- Ансамбль мажореток «Ясочки» – керівник Марія Неофіта;
- Ансамбль сучасного танцю «Power Dance» – керівник Василь Шпот;
- Дівочий вокально-інструментальний ансамбль – керівник Віталій Баб'як;
- Ансамбль скрипалів – керівник Лідія Куриляк;
- Ансамбль народної музики – керівник Михайло Кашак;
- Ансамбль гітаристів – керівник Віталій Баб'як;
- Ансамбль саксофоністів – керівник Генрих Мельнарович;

- Хор викладачів «Домінанта» – керівник Леся Решавець;
- Ансамбль баяністів та акордеоністів – керівник Володимир Мелень;
- Вокальна група «Порив серця» – керівник Світлана Захарченко;
- Естрадний ансамбль викладачів – керівник Богдан Веселовський.

Самбірський фаховий коледж культури і мистецтв за багатолітню діяльність підготував майже дев'ять тисяч випускників, серед яких чимало справжніх фахівців в галузі культури. Велика кількість наших випускників працює в закладах культури України директорами, художніми керівниками, методистами, бібліотекарями, очолюють музичні, хорові, хореографічні колективи, працюють в театрах тощо. Серед них постаті, якими гордимось ми і які знані в Україні та за її межами. Лише декілька імен:

1. **Ярема Скибинський** – диригент Львівського, Харківського, Одеського театрів опери та балету, заслужений діяч мистецтв України, народний артист України.

2. **Мирон Черепанин** – доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичної україністики та народно-інструментального мистецтва Навчально-наукового Інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Учасник прикарпатського дуету акордеоністів «Концертно». Заслужений артист України.

3. **Михайло Хай** – український етномузиколог, доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичної фольклористики Національної музичної академії України ім. П. Чайковського, лірник і бандурист, автор понад сотні наукових і публіцистичних статей з кобзарознавства.

продовження, початок на стор. 5

МИ ПІДІЙШЛИ УПЕВНЕНО І ГІДНО ДО ЮВІЛЕЙНОЇ МЕЖІ ЖИТТЯ...

4. **Роман Мотульський** – директор Національної бібліотеки Республіки Білорусь, доктор педагогічних наук, професор.

5. **Ігор Кушплер** – український оперний співак (баритон), професор, соліст Львівського національного театру опери та балету ім. С. Крушельницької, народний артист України.

7. **Орест Сидір** – соліст Львівського національного театру опери та балету ім. С. Крушельницької, викладач кафедри сольного співу Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка, народний артист України, заслужений артист України.

8. **Михайло Ваньовський** – художній керівник ансамблю танцю «Юність» при Львівському державному Палаці естетичного виховання учнівської молоді, заслужений артист Української РСР, народний артист УРСР, нагороджений орденом «Знак Пошани» та медаллю «За трудову відзнаку».

9. **Євген Федорченко** – актор Львівського національного академічного драматичного театру імені Марії Заньковецької, заслужений артист України, народний артист України.

10. **Ігор Гаврилів** – український актор театру та кіно, актор Національного академічного українського драматичного

театру імені Марії Заньковецької, член Національної спілки театральних діячів України, заслужений артист України.

11. **Світлана Годлевська** – солістка Національної опери України ім. Тараса Шевченка, заслужена артистка України.

12. **Микола Корнута** – лауреат міжнародних конкурсів, соліст опери Львівського національного академічного театру опери та балету імені Соломії Крушельницької (баритон).

12. **Михайло Хованець** – військовий диригент, підполковник у відставці, композитор, викладач військово-диригентської кафедри Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного.

13. **Іван Фляк** – соліст Одеської національної опери.

16. **Роман Шупяк** – український співак, композитор та автор пісень.

17. **Коля Бучак** – український естрад-

ний співак.

Саме у нас втілюється мрія навчатися цікаво і творчо, поєднувати теоретичне вивчення дисциплін з практичною концертною діяльністю, жити цікавим студентським життям, наповненим атмосферою натхнення, творчою самореалізацією, сценічною діяльністю. Творча атмосфера, що панує в нашому коледжі, наповнює життя студента новим змістом, гартує особистість, формує його світогляд і громадянську позицію.

Мій незрівняний коледж культури. Заклад освіти, де я працюю вже майже 30 років, де я пройшла шлях від викладача до керівника. Цей мистецький коледж живе активним творчим життям і в будні, і в свята, в часи пандемії і воєнний час. Бо кожний робить те, що вміє. Тут стирається грань між студентом і викладачем, оскільки на сценічних підмостках стоять усі разом, адже хвилюються усі однаково. Тут співіснують творчі колективи викладачів і студентів, тут стають творчими усі працівники, що організують освітній процес.

Галина ПЕТРІВСЬКА,
в.о. директора

Комунального закладу Львівської обласної ради «Самбірський коледж культури і мистецтва»

МУЗИКА МИРУ, ДОБРА І ЄДНАННЯ

Павло ЧАЙКОВСЬКИЙ,
викладач

КЗ «Кам'янський фаховий музичний коледж імені Мирослава Скорика»
Дніпропетровської обласної ради»

8 листопада 2022 року на новій сцені академічного музично-драматичного театру ім. Лесі Українки відбулися урочистості з нагоди святкування Всеукраїнського дня працівників культури та майстрів народного мистецтва. Організатором свята виступило управління культури департаменту з гуманітарних питань Кам'янської міської ради та його ініціативна очільниця **Наталія Ілларіюшина**.

Щоденний прояв ініціативності та творчості є необхідними якостями майстрів мистецтва. Саме через мистецтво можна створити унікальний культурний простір, який об'єднує людей. День працівника культури – це надзвичайно важливе свято, коли підбивають підсумки та декларують визнання високих досягнень у мистецько-культурній площині.

Захід містив яскраву концертну програму, вітання від міської влади, та, звісно ж, церемонію нагородження, на якій було визначено лауреатів міської премії в галузі культури «Кам'янське мистецьке пересло», вручено подяки міської влади, визначено щорічний рейтинг «Кращий у культурі 2022».

Розпочалася церемонія нагородження з вручення відзнак рейтингу «Кращий у культурі 2022». Складання цього рейтингу, до якого насправді щороку потрапляють кращі представники професії, стало вже доброю традицією. Рейтинг має близько 10 номінацій і цьогогоріч представники нашого коледжу стали кращими у трьох номінаціях. У номінації «Команда року» відзнаку отримав колектив КЗ «Кам'янський фаховий музичний коледж імені Мирослава Скорика» ДОР (директор Ірина Великодна) за ефективну співпрацю, постійну участь у творчих проектах міста та за активну позицію. Нам надзвичайно приємно отримати це визнання, адже колектив коледжу – це справжня творча родина, міцна творча команда.

У номінації «Овація» відзнаку отримала вокально-інструментальна група «INSIDE MUSIC» (керівник Ярослав Зайцев). Завдяки оригінальній репертуарній політиці, яскравим аранжуванням Ярослава Зайцева та неперевершеним солістам-викладачам ЦК «Спів» (Катерина Корчевна, Рузана Степанян, Володимир Сокол) цей гурт став ковтком свіжого повітря, особливо у складний час, та дійсно зміг всіх здивувати своїми концертними програмами збираючи овації і на концертних майданчиках міста і виступаючи для захисників нашої держави.

У номінації «Відкриття року» нагороджено тріо бандуристок «Оксамит» під керівництвом Альони Соколки. Протягом повномасштабної війни колектив взяв участь у вагомій кількості творчих заходів у місті, долучався до збору допомоги українській армії, регулярно виїжджає з концертами до військових, що невтомно стоять за нашу державу.

Також на заході було нагороджено листами подяки викладачів та адміністрацію коледжу. Щиро вітаємо лауреатів, та всіх, хто цього вечора отримав заслужене визнання. Бажаємо невичерпної наснаги на нові звершення, легкого творчого шляху та якомога скорішого миру!

СТУДЕНТСЬКА ЛАБОРАТОРІЯ ЕЛЕМЕНТАРНОГО МУЗИКУВАННЯ

Найкращий спосіб зблизитись – спільна творча діяльність. Найкраще розслабляє – музика. Найкраща форма перезавантаження – це відпочинок. А якщо ці три речі об'єднати, то і результат буде потрійно позитивним.

У Бердичівському педагогічному коледжі розпочала роботу Студентська лабораторія елементарного музикування. СЛЕМ – це музичний простір, де студенти отримують досвід участі у творчому процесі, навчаються нестандартно мислити, взаємодіють у колективі, експериментують з рухами, звуками, цікавими музичними інструментами, заряджаються позитивними емоціями просто відпочивають після навчального дня.

І якщо ти до цього вважав, що не маєш жодних музичних здібностей, то на заняттях СЛЕМу несподівано для себе відкриваєш, що насправді в тобі живе композитор, виконавець або диригент. Тут не важливо, на якому відділенні ти навчаєшся і чи маєш музичну освіту, важливе лише твоє бажання пізнавати щось нове.

Лабораторія відкрита для усіх охочих і чекає зацікавлених.

За матеріалами сайту
Бердичівського педагогічного фахового коледжу
Житомирської обласної ради

ЗМІНИ КЛІМАТУ: АДАПТУЄМОСЯ, ЗБЕРІГАЄМО, ВІДНОВЛЮЄМО!

Організація Об'єднаних Націй оприлюднила шостий звіт щодо оцінки зміни клімату на планеті, над яким працювали 234 науковці з 64 країн світу. Спираючись на висновки понад 14 тисяч досліджень, під час яких використовувалися найсучасніші методи палеокліматичних розрахунків та моделювання глобального й регіональних кліматів, вчені констатують: діяльність людства прямо впливає на незворотні зміни клімату.

Міжурядова група експертів ООН з питань зміни клімату (МГЕЗК) прямо стверджує: глобальне потепління може вийти з-під контролю. Адже парникові гази – переважно двоокис вуглецю CO₂ від спалювання викопного палива – продовжують накопичуватися в атмосфері. Якщо не вжити негайних та масштабних заходів задля зменшення викидів, середня температура на планеті зросте на 1,5°C і більше протягом найближчих двох десятиліть, на 2,0°C до 2060 року і на 2,7°C – до кінця нинішнього століття.

Генеральний секретар ООН Антоніу Гутерріш дав звіту визначення: «червоний код для людства». «Цей документ має стати подзвіном по вугіллю та викопному паливу, перш ніж вони знищать нашу планету», – заявив він. Вчені пояснюють: підвищення температури більш ніж на 1,5°C може призвести до відсутності зміни клімату. Це – аномальна спека, високоруйнівні тайфуни, цунамі, урагани та інші екстремальні погодні явища. І якщо зростання температури на планеті на 3°C – це катастрофа, то на 4-5°C – межа апокаліпсису, стверджують автори звіту.

Клімат України за останні 20 років дуже інтенсивно змінюється: починаючи із 1991 року кожне наступне десятиріччя було теплішим за попереднє: 1991-2000 рр. – на 0,5 °C, 2001-2010 рр. – на 1,2 °C, 2011-2019 рр. – на 1,7 °C. У 10 областях України за період 2014-2018 рр. опадів випало на 7-12% менше норми. Спостерігається тенденція до збільшення території із недостатньою кількістю опадів (менше 400 мм) у теплий період.

Агропромисловий комплекс України має значні виклики та повинен передбачувати заходи по адаптації виробництва та зменшення викидів парникових газів. Також аграрний сектор має значний вплив на економіку країни, використовуючи технології, які приводять до значних викидів та втрати родючості ґрунту. В аграрному секторі економіки використовується 71 % від загальної площі земель України, в тому числі, орних – понад 32,4 млн. га. Співставлення гумусованості ґрунтів за часів Докучаєва (1882 р.) з сучасним станом свідчить, що відносні втрати гумусу за цей, майже 120-річний період, досягли 22 % в Лісостеповій, 19,5 – в Степовій і біля 19 % – у Поліській зонах України. На жаль процеси дегуміфікації протягом останніх 20 років не зупинилися, а продовжують протікати з достатньо високою інтенсивністю. Особливо значні втрати гумусу відбулись між 1986-95 років – 0,37 %, коли почали різко зменшуватися обсяги застосування органічних добрив, а формування врожаю відбувалося за рахунок потенційної родючості ґрунту.

Науково-методичним центром ВФПО спільно з FAO Ukraine проведено V Міжнародну науково-практичну конферен-

цію «Зміна клімату та сільське господарство. Виклики аграрній науці та освіті» в рамках проєкту «Інтегроване управління природними ресурсами в деградованих ландшафтах степової та лісостепової зон України» за фінансування Глобального екологічного фонду (GEF).

У 2022 році FAO Україна передбачила просування кліматоорієнтованих рішень у сільському господарстві з метою вдосконалення технологій виробництва. FAO в Україні вже провела кілька польових шкіл для фермерів, таких як «Технології зберігання землеробства в Україні», «Вирощування лікарських і медоносних трав у степовій зоні України та жіноче лідерство», «Роль сільських жінок у просуванні екосистемних послуг» та «Заходи на відновлення та утримання лісозахисних смуг».

Також у 2021-22 роках FAO Україна провела польові дослідження успішних фермерських господарств України, які є лідерами ґрунтозахисного та зберігаючого землеробства. На основі цього експерти FAO презентують розроблений «Дайджест UA: кращі практики збереження ґрунтів», підготовку посібника «Консервативне землеробство, система землеробства NO-TILL і STRIP-TILL», а також розробку циклу електронних тренінгів, курсів за загальною темою «Зберігаюче землеробство».

Метою конференції є обмін знаннями щодо зміни клімату та його впливу на сільське господарство, водні біоресурси та екологію в Україні, а також окреслення пропозицій щодо наукових досліджень, удосконалення освітніх програм та запровадження просвітницької роботи в Україні, закладах освіти України.

На конференції виступили представники FAO. Тетяна Сантіванез, координатор регіональної ініціативи 3 Продовольча та сільськогосподарська організація (FAO) – з доповіддю «Активності FAO в Україні та регіоні», у якій було представлено активність організації в діяльності для зменшення впливу людства на клімат та досягнення цілі боротьби з голодом в світі. Експерти FAO Микола Косолап та Микола Биков піднімали актуальне питання – впровадження ґрунтозахисного та ресурсощадного землеробства в освітній процес та розробку нових навчальних програм для здобувачів освіти. Також було обговорено важливість упровадження карбонового землеробства як можливості для фермерів отримати додаткові кошти від продажу карбонових кредитів. Було представлено навчальний посібник «Збірник кращих практик ґрунтозахисного та ресурсозберігаючого землеробства в Україні» та підручник «Системи зберігання землеробства NO-TILL і STRIP-TILL».

Представник компанії German Sparkassenstiftung в Україні Маттіас Пфафф акцентував увагу на готовності малих фермерських господарств в Україні до кліматичних змін та представив IT-рішення для агровиробників – сервіс Кліматичний Атлас України, <https://cutt.ly/u186hBq>. На карті можна побачити зміни температурних показників та опадів, що будуть відбуватися найближчі 30 та 50 років з урахуванням того, як мешканці планети Земля будуть діяти і які рішення будуть приймати.

Наталія Пустільник, менеджер агропроектів проєкт INSURE Всесвітнього фонду природи «WWF-Україна» надала рекомендації як можна зменшити вплив сільського господарства на довкілля та адаптуватися до зміни клімату за допомогою природоорієнтованих рішень. Зокрема, було представлено рішення, які дозволяють адаптуватися до змін клімату та зменшити викиди парникових газів.

Олена Корогод, представник громадської організації ГС Органічна Україна, президент, окреслила план дій українських органічних виробників на шляху до Європейського зеленого курсу, у якому було анонсовано зміни, що існують в Європейському Союзі, та направлені на зменшення впливу на клімат та зменшення викидів парникових газів до 2030 року.

Також на конференції виступили українські науковці та викладачі: Віталій Данкевич, декан факультету права, публічного управління та національної безпеки Поліського НУ; Ірина Іщенко, кафедра плодівництва, виноградарства, біології та хімії Одеського ДАУ, Оксана Сикало, заст. декана факультету екології, захисту рослин та біотехнології НУБіП України, Ігор Дідур, декан факультету агрономії та лісівництва Вінницького НАУ. У своїх доповідях вони окреслили зміни клімату, які відбуваються в Україні, та методи адаптації до них аграрних виробників, заходи з удосконалення освітнього процесу.

Агровиробництво представив Олексій Дробітько, фермер, ФГ «Теллус – ЮГ», Миколаївська область, господарство якого має великий досвід NO-TILL технології, отримує хороші результати з вирощування культур в зоні ризикованого землеробства. Він поділився досвідом як зменшити залежність від погоди та мати кращу рентабельність.

Микола БИКОВ, консультант з органічного виробництва, експерт з ґрунтозберігаючого землеробства FAO
Леся МАЛИНКА, завідувач науково-методичного кабінету Науково-методичного центру ВФПО

ПЛЕКАЄМО КУЛЬТУРУ ЗДОРОВ'Я У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ КОЛЕДЖУ

Людмила ЖУРАВЕЛЬ,
викладач фізичного виховання
Білоцерківського фахового
коледжу сервісу та дизайну

Білоцерківський фаховий коледж сервісу та дизайну – сучасний заклад освіти, де відбувається процес формування та розвитку особистості майбутніх фахівців, а кожен здобувач освіти має можливість отримати ґрунтовні теоретичні знання та оволодіти ключовими і професійними компетентностями відповідно до обраних спеціальностей.

вимагає від працівників, крім сили, ще й швидкості та точності.

Під час роботи за комп'ютером здобувачі освіти тривалий час змушені сидіти в одноманітній позі. Це викликає напруження зору, перенапруження більшості м'язів й призводить до швидкої стомлюваності, сонливості, втрати уваги, сприяє розвитку викривлень хребта. Також істотно уповільнюється кровообіг, що викликає застійні явища в органах малого таза та кінцівок. Цим працівникам потрібна сила, точність, увага, швидкість в рухах, статична витривалість, засоби релаксації та відновлювання.

Отже, плекаючи культуру здоров'я та з метою запобігання професійним захворюванням, поліпшення самопочуття ми застосовуємо різні засоби, методи, форми роботи та власний приклад для збільшення рухової активності здобувачів освіти.

Завданням кожного заняття є створення умов, за яких кожен здобувач освіти разом з отриманням теоретичних знань відчув би на собі ефект від запропонованих викладачем вправ, навчився б культури рухів, а саме свідомого, й, обов'язково, якісного, правильного, технічного виконання, отримав би оптимальне фізичне навантаження і психологічну розрядку.

Організація освітнього процесу з фізичного виховання триває від першої до останньої хвилини заняття. Спостерігаючи за кожним здобувачем освіти, що увійшов до спортивної зали, його настроєм, цікавлюся станом здоров'я, готовністю до заняття, наявністю не лише спортивної форми, а й бажання працювати.

Невід'ємною складовою заняття є короткий інструктаж з техніки безпеки та самоконтроль власного стану здоров'я. Так, формування життєво необхідної навички, як вимірювання частоти серцевих скорочень (ЧСС), здійснюється на початку заняття, до та одразу після виконання певного завдання. Відтак, переконливо мотивую і вчу кожного швидко, правильно знаходити пульс на променевій або сонній артерії не тільки у себе, а й, за необхідності, у будь-якої людини. Для цього практикуємося вимірювати ЧСС у себе та товариша, аналізувати результати.

Звертаючи увагу на емоційний стан здобувачів освіти, корегую план заняття. Якщо підлітки прийшли тихі, загальмовані, неактивні, як-от після написання контрольної роботи, для їхньої активізації застосовую ритмічну музику, про-

поную енергійно повторювати за мною загальнорозвиваючі вправи тощо, і навпаки, для заспокоєння занадто збуджених учнів використовую завдання та ігри на увагу, ходьбу з повільним бігом.

Враховуючи особливості обраних спеціальностей, диференційовано підбираю загальнорозвиваючі вправи, обов'язково наголошую на значенні кожної вправи для організму, особливостях виконання, дозуванні. Вчу здійснювати самоконтроль постави біля стіни.

Для посилення кровообігу в кінцівках використовую розмітку спортивної зали та спортивного майданчика, де учні виконують через лінії різновиди стрибків, переміщень, махи ногами. Чудово слугує для розвитку спритності, швидкості, витривалості, координації та точності рухів координаційна драбинка. Вчу виконувати вправи спочатку повільно, поступово збільшуючи швидкість. Обов'язково помічаю динаміку, намагаюся похвалити кожного учня, кому вдалося виконати швидко і якісно завдання, мотивую радіти власним успіхам, досягненням і отримувати задоволення від результату.

Для здобувачів освіти, які працюють з дрібними деталями (нитками, гудзиками, різними за структурою тканинами, голкою), волоссям, застосовую індивідуальні завдання та вправи щодо розвитку моторики пальців, швидкості в рухах, тактильної чутливості, а саме: ігри з різними за розміром м'ячами, гімнастичними паличками, гантелями, обручами, перенос, розкидання та збір предметів, передачі в парах, шеренгах, колонах, в колі. Багаторазові кидки в кошик з різної відстані під час спортивних, рухових ігор та естафет сприяють розвитку влучності, окоміру, точності, якості рухів, викликають позитивні емоції.

Участь в командних естафетах, рухових та спортивних іграх сприяє вмінню працювати в команді: виховує дух товариства, відповідальність за власні дії, організованість, вчить підпорядковувати власні інтереси колективу, думати, приймати самостійне рішення, вболівати. В разі невдачі – підтримувати, співчувати, підбадьорувати кожного члена команди. В разі перемоги – щиро радіти власним досягненням, успіху членів команди: вигукувати, плескати в долоні, підстрибувати на місці, що є доречним і важливим для психологічної розрядки, зняття напруження. Наводжу яскраві приклади вилливу емоцій

українськими спортсменами під час перемог на Чемпіонатах Європи, Світу.

Систематично, протягом багатьох років, використовую в роботі нетрадиційні системи Поля Брегга, Валентина Дікуля, шість правил здоров'я Кацудзо Ніші, Норбекова, а також елементи пілатесу, йоги, шейпінгу, степ-аеробіки. Серед здобувачів освіти є багато прихильників вправ під музику. Так, виконання вправ кінезітерапії (або лікування рухом) Сергія Бубновського має неперевершений вплив на організм. Багаторазове повторення вправ для стегон, спини, черевного пресу, плечового поясу, талії примушує активно дихати, дає оптимальне фізичне навантаження, тренує серце, благотворно впливає на внутрішні органи, зміцнює м'язи, запобігає захворюванням хребта, формує правильну поставу, корегує фігуру, поліпшує самопочуття; виховує в учнів культуру та естетику рухів: вміння чути музику, почуття такту, ритму, темпу, граціозність, пластичність рухів, культивується почуття радості, задоволення від занять фізичними вправами, з'являється бажання самовдосконалюватися.

Сприятлива психологічна атмосфера на занятті, особливо зараз в умовах воєнного стану, увага кожному, прихильний погляд, вчасне внесення коректив, слова підтримки мотивують здобувачів освіти до занять фізичними вправами.

На завершення заняття під спокійну музику для заспокоєння організму, зняття емоційної напруги практикую елементи йоги, вправи на карематах з відновлення та релаксації.

Оцінюючи роботу здобувачів освіти на заняттях, враховую відповіді на теоретичні запитання, вікові та індивідуальні особливості, соматотип, творчість, прояви винахідливості, самостійності, рішучості, організаторські здібності, результати виконання тестових завдань. Підбиваючи підсумки, впроваджую елементи самооцінювання та взаємооцінювання, рефлексії.

Під час занять щиро ділюся зі здобувачами освіти власними знаннями, уміннями, навичками, віддаю частку душі та любові, тому вчу їх дякувати. Задоволені після занять обличчя, відверті слова подяки надають і мені позитивні емоції від роботи, повертають часточку витраченої енергії, вселяють впевненість, що поставлені завдання виконано.

МОВА – СИМВОЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ЗАХОДИ В ОЛЕКСАНДРІЙСЬКОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО ДО ДНЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ ТА МОВИ

Оксана НОВІКОВА,
голова циклової комісії
Олександрійського педагогічного
фахового коледжу
імені В.О. Сухомлинського

Саме тому ті правителі, які прагнули зламати волелюбний дух українського народу, проводили політику переслідування української мови. Найбільшої наруги зазнавала вона в XIX-XX століттях.

Мова – це характер народу. У ній відбито його національні звичаї, побут, цінності. Мова – це ще й історія народу. Від найдавніших часів наші предки залиши-

Основою духовного життя кожного народу, безумовно, є його мова. Втрата мови, за словами відомого українського письменника Панаса Мирного, означатиме «смерть для його душі».

Мова – це не тільки засіб спілкування, але й одна з найважливіших складових національної самобутності. «Мова – найважливіший національний ідентифікатор, завдяки якому кожна нація вирізняється з-поміж інших, усвідомлюючи себе самодостатнім та самочинним суб'єктом історії», – зазначала кандидат філологічних наук Ольга Федик.

ли в мові свої глибокі сліди. У мові відбивається і пам'ять народу, бо майбутнє виростає з минулого.

Рідна мова є одним із найважливіших засобів формування патріотичних почуттів, гордості за свій народ, вона є виявом національної культури. Українська мова – це мова нашої країни, чие місце на право самостійного розвитку з-поміж цивілізованих народів уже завойоване й не може бути зайняте ніким іншим.

Сьогодні, під час російсько-української війни, наша мова стала зброєю, захистом і символом нескореності. «Українська – це мова свободи й волі, могутня зброя українського народу в боротьбі за нашу незалежність і Перемогу», – підкреслив Президент України Володимир Зеленський у вітанні з нагоди Дня української писемності та мови.

Українська мова змінюється сама і змінює світ. Тепер у всіх на слуху слова українських стрілецьких пісень чи гасла

на кшталт «Слава Україні! Героям слава!». На площах європейських міст люди виходять на акції з україномовними плакатами, а чимало зарубіжних волонтерів і політиків намагаються говорити українською слова підтримки нашому народові. «Нині наша рідна мова – це потужний бренд! Розмовляти та думати українською, мовою сильною та незламною нації, – це модно і престижно!», – зазначив напередодні свята міністр освіти і науки України Сергій Шкарлет.

Піклування про рідну мову, любов і повага до неї має бути в центрі уваги кожної нації. У нашій країні рідній мові, на мою думку, приділяється належна увага.

Так, уже 25 років поспіль 9 листопада, у день вшанування пам'яті Преподобного Нестора-Літописця, в Україні відзначають День української писемності та мови. Традиційно проходять заходи, що демонструють шанобливе ставлення українців до рідної мови та сприяють її розвитку.

В Олександрійському педагогічному фаховому коледжі імені В.О. Сухомлинського (директор – Анатолій Литвин) щороку перша декада листопада, яку планує заступник директора з навчально-виховної роботи Яніна Ципуринда, є насиченою та змістовною.

Цьогоріч протягом тижня в закладі працювала виставка «Світлиця слова у безмежжі часу», яку підготувала завідувач бібліотеки Неля Шевченко. Викладачі та студенти мали змогу ознайомитися з художніми творами, періодичними виданнями, науково-популярною літературою, що висвітлює розвиток української мови, возвеличує красу рідного слова тощо.

У навчальних групах різних курсів і спеціальностей пройшли тематичні

виховні години: «Допоки є Шевченка слово, то доти Україна є!», «Мова – душа народу», «Духовна святиня українського народу» та інші. Серед студентів груп нового набору було проведено інтелектуальну філологічну гру «Магія рідного слова».

Здобувачі освіти 20 групи відділення спеціальності 012 Дошкільна освіта (керівник групи Анастасія Слободніченко) створили відеопрезентацію до Дня української писемності та мови під назвою «Нас єднає мова», яку представили в соціальних мережах.

9 листопада викладачі, працівники та студенти коледжу долучилися до написання Радіодиктанту національної єдності – 2022.

Традиційний диктант у цьому році був особливим, адже писали його українці в непростих умовах: в окопах, під звуки сирен, в укриттях, за кордоном, у вимушеній еміграції, далеко від рідної домівки...

Автор тексту, українська письменниця Ірина Цілик, змогла надзвичайно добре і влучно передати думки кожного, хто вболіває сьогодні за долю України і робить усе можливе для перемоги над рашистськими загарбниками. Слова диктанту «Твій дім», який прочитала Герой України, акторка Ада Роговцева, доторкнулися до глибинних струн душі, викликали спогади, посилили почуття патріотизму й гордості за свою рідну землю...

Усі, хто писав диктант, не тільки перевірили свої знання з рідної мови, але й вчоргове переконалися, що такі заходи є важливими та необхідними для справжнього єднання та відчуття власної національної ідентичності.

«НЕМОВ ПРОКЛЯТТЯ, ОЖИВА... РІК ТРИДЦЯТЬ ТРЕТІЙ... ГОЛОД... ГОЛОД...

Щороку в четверту суботу листопада українці з боєм в серці згадують невинних жертв Голодомору 1932–1933 і масових штучних голодів 1921–1923 і 1946–1947 років.

Цього року ми вшануватимемо жертв сталінського геноциду в умовах повномасштабної війни росії проти України. Через дев'ять десятиліть після Голодомору проти українців знову застосовують геноцидні практики. У нинішній війні росія переслідує ту саму мету, що й під час 1932–1933 років – знищення української ідентичності та української нації. І тоді, і нині намагається зламати волю українців до спротиву, кидає проти нас весь свій терористичний арсенал. Сталін у XX столітті та путін у XXI зробили вибір на користь геноцидів, бо інші методи упокорення українського народу не спрацювали.

До вшанування пам'яті безневинно убитих, замордованих, знищених голодом мільйонів українців Вінницький фаховий коледж НУХТ долучився до акції «Запали свічку пам'яті» – «Хай їх побачать ті, хто став зорями». Учасники акції засвітили вогники у вікнах своїх домівок як вияв скорботи за загиблими, віри в перемогу України й готовності докласти зусиль, щоб геноциди не повторювалися.

Романець Л. та Коробчинська Ю., викладачі соціальних дисциплін, оформили відеопроєкт «Свіча, яка ніколи не згасає!», працівники бібліотеки створили віртуальну виставку-реквієм «Незагоєна рана Скорботи і Пам'яті».

Трагічні події та злочини, які розгортаються сьогодні на наших очах, з усією наочністю демонструють: жива пам'ять надзвичайно важлива; ті, хто чинить злочини проти людства, мають бути засуджені світовою спільнотою, а жертви – вшановані.

Україна пам'ятає! Світ визнає!

Детальніше про заходи за посиланнями:

<https://youtu.be/XhCvFBUGZDE>

<https://youtu.be/gBPhtwyR660>

<https://youtu.be/ImDeGw0JSbg>

ГОЛОДОМОР 1932-1933 – СКОРБОТНА ПАМ'ЯТЬ ПОКОЛІНЬ

24 листопада 2022 року у Вінницькому медичному фаховому коледжі ім. акад. Д. К. Заболотного проведено виховну годину-реквієм на вшанування пам'яті мільйонів загиблих від голоду українців «Голодомор 1932-1933. Скорботна пам'ять поколінь».

Голодомор, що прокотився потужною хвилею Україною, забрав тисячі й тисячі людських життів, став масштабною національною трагедією, яку підсилили переселення, тюрми, табори. Правда про ці трагічні сторінки вітчизняної історії, про небачений масштаб злочину проти українського народу довгий час старанно приховували. Сьогодні державні інституції відверто заявляють про Голодомор як ретельно спланований, свідомий акт геноциду проти української нації.

Розбудовуючи власну державу, ми маємо пам'ятати про кожен наш крок до незалежності, про кожен історичну віху, вчитися на помилках, робити все можливе, аби подібне не повторилося.

Вічна шана і незгасна пам'ять жертвам Голодомору!

Студентський відеоролик за посиланням <https://youtu.be/AbLdhcNOli>

За матеріалами сайту

Вінницького медичного фахового коледжу ім. акад. Д. К. Заболотного

Марія МАМЧУК,
завідувачка

навчально-методичного кабінету
ВСП «Надвірнянський фаховий
коледж Національного
транспортного університету»

ЛИШ ТОЙ ЖИТТЯ Й СВОБОДИ ВАРТИЙ, ХТО ЙДЕ ЩОДНЯ ЗА НИХ У БІЙ

ся у клітці, тож висловили свою незгоду щодо курсу майбутнього України. Бо рух у європейському напрямку – це, перш за все, про свободу.

Для студентів та працівників ВСП «Надвірнянський фаховий коледж Національного транспортного університету» події того холодного листопада були особливими і тому щороку ми згадуємо про них із щемом в серці.

Заходи, приурочені Дню Гідності та Свободи у 2022 році, ми розпочали з хвилини мовчання та Гімну України. Для студентів перших курсів провели заходи з вшанування громадянського подвигу учасників Революції на граніті (1990 року), Помаранчевої революції (2004 року), Революції Гідності (2013 року), а також Героїв Небесної Сотні та усіх українських воїнів, які беруть участь у війні проти росії, – усіх тих, хто власним життям і своєю жертвністю забезпечує українцям можливість жити не лише у вільній, демократичній і суверенній державі, а й просто мати майбутнє.

Студенти та викладачі переглянули документальний фільм «Революція Гід-

ності. Пишемо історію», опісля якого очевидці подій поділилися спогадами та емоціями, а молодь декламувала тематичну поезію.

У 2013 році українці зробили свідомий вибір, коли перебороли страхи і

взяли на себе відповідальність за долю країни. Отже, відтоді і назавжди 21 листопада буде для нас особливим днем. Днем, коли ми вшановуватимемо тих, хто поклав життя задля вільного майбутнього наших нащадків.

ДОСВІД ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ ТА СОЦІАЛЬНИХ УСТАНОВ НІМЕЧЧИНИ

Ірина Панасюк

викладач соціально-педагогічних дисциплін ВСП «Дубенський педагогічний фаховий коледж Рівненського державного гуманітарного університету»

Під час організації змішаного навчання дистанційна освіта відкрила нові можливості для здобувачів освіти з проблеми опанування міжнародного досвіду соціальної роботи. Перебуваючи за кордоном, я отримала досвід волонтерства в Німеччині в Асоціації Haus der Familie Guben eV (HdF), робота якої базується на більш ніж 27-річному досвіді та компетенції в соціальній сфері з акцентом на добробут дітей і молоді та активному його впровадженню в лекційно-практичні заняття зі студентами.

Під егідою Parity Welfare & German Family Association і BAG Family Education and Counseling eV асоціація структурно узгоджує спектр своїх послуг з усім процесом розвитку сім'ї та її природними кризовими моментами.

Транскордонний сімейний центр, який є структурним елементом Haus der Familie, де я була волонтером, налічує такі види послуг:

- ◇ соціальна служба у справах сім'ї, молоді та людей похилого віку;
- ◇ консультаційний центр;
- ◇ центр навчальної (освітньої) практики;
- ◇ позашкільна дитяча та молодіжна робота;
- ◇ шкільна станція для реінтеграції дітей, які не мають інтересу до навчання і в яких є девіантна поведінка;
- ◇ центр сімейного виховання, відпочинку та туризму в Гріссені.

Соціальна служба у справах дітей, молоді, сімей і людей похилого віку є надійним контактним пунктом у соціальній сфері з усіх життєвих питань. Спектр послуг охоплює інформацію про державні та приватні пропозиції допомоги, а також надає допомогу з оформлення заяв/форм/звітів, дає консультації щодо навчання, стипендій і сімейних відпусток від штату Бранденбург. Тут є біржа одягу та іграшок і багато іншого.

Відзначено, що робота консультаційного центру для дітей, молоді та батьків поєднує елементи соціально-психологічних, соціально-педагогічних порад для згаданих цільових груп. Мета консультування батьків полягає в тому, щоб не зважаючи на різноманітні короткочасні

Одним з пріоритетних напрямів освітньої роботи у підготовці фахових молодших бакалаврів із соціальної роботи у ВСП «Дубенський педагогічний фаховий коледж Рівненського державного гуманітарного університету» є міжнародне співробітництво та обмін досвідом, що сприяє активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, опануванню нових технологій, творчому застосуванню знань, удосконаленню професійно-педагогічної діяльності.

кризи, життєві складнощі, які виникають в молодих сім'ях, дитина не має цього відчуття, а особливо постраждати. Також фахівець надає інформацію про розвиток дитини, повсякденні навички, харчування, виховання, освіти. Крім того, використовуються можливості електронного навчання (завантаження сімейних додатків, інформаційних бюлетенів тощо). У закладі доступний безкоштовний Wi-Fi для онлайн-досліджень, а також комп'ютерна робоча станція у вільному доступі. Сімейна бібліотека пропонує користувачам спеціалізовану літературу. Разом зі студентами звернули увагу на організацію надання послуг. Зокрема, соціальний працівник укладає контракт, в якому чітко прописано всі види послуг, на які може розраховувати клієнт. Тривалість контракту не перевищує одного року. Основне завдання соціальної роботи з клієнтом – підвищення їх здатності до розвитку, самостійного вирішення власних проблем.

Під час вивчення дисципліни «Теорія та історія соціального виховання» разом із студентами вдалося заглибитися у витоки соціальної роботи та соціально-педагогічних досліджень. Проаналізувавши становлення соціальної роботи таких країн, як Україна, Німеччина, Польща, Словаччина, дійшли спільної думки, що, незалежно від рівня розвитку суспільства та історичних подій, всіх об'єднує прагнення розвивати систему соціальної допомоги особам, які потрапили в складну життєву ситуацію.

Ми зі студентами опрацювали досвід роботи у навчальній кімнаті («Lernstübchen») при Haus der Familie. «Lernstübchen» це не «репетиторство» чи зубріння домашнього завдання, це місце для всієї родини. На відміну від традиційних приватних занять, мова йде не про надолуження вивчення дисципліни, а про навчання основ навчання. Труднощі в навчанні часто безпосеред-

ньо пов'язані з соціальним оточенням, сімейним становищем дитини та некомпетентністю батьків. Отже до співпраці залучається вся родина. Завдяки використанню нетрадиційних засобів навчання, навчальна кімната є місцем взаємодії між поколіннями. Відтак, технології роботи співпраці з сім'ями застосовано під час викладання дисципліни «Технологія роботи соціального гувернера», а саме обговорено та проаналізовано зі студентами різні підходи в роботі соціального гувернера з сім'єю.

Досвід роботи зі студентством під час вивчення «Методики організації соціально-виховної діяльності в закладах позашкільної освіти» є цінним в методичному аспекті, як-от спільне розроблення рекомендацій щодо вдосконалення та урізноманітнення видів роботи в позашкільній освіті. Навчально-методичний комплекс освітнього компонента доповнено досвідом волонтерства, оскільки він дає можливість ознайомити студентів з особливостями позашкільної дитячої та молодіжної роботи в сімейному центрі, а саме:

- зі студією живопису, де учасники мають можливість створювати власні картини та таким чином ділитися радісними моментами, вивільняти негативні емоції, свідомо переживати та долати життєві виклики;

- спільним приготуванням обіду чи вечері, де зустрічаються діти від 6 до 12 років. Батьки дуже часто проявляють інтерес до такого виду заняття і приходять з дітьми, щоб більше часу провести разом, відволіктися від буденності. Те саме стосується дівчат та хлопців, які беруть участь у спільній діяльності. Вони розповідають один одному про минулий тиждень і весело проводять час в процесі приготування улюблених страв. Фахівець, який працює з учасниками групи в неформальній обстановці, наголошує про користь і недоліки певної їжі, а та-

кож пропонує цікаві варіанти здорової їжі. Так діти знайомляться, зав'язують нові контакти.

- курсом «Знайомство з розумним світом», де набувають медіанавичок. Ця форма роботи передусім спрямована на те, щоб діти та молодь усвідомлювали можливості та небезпеки використання медіа.

Групову та індивідуальну позашкільну роботу організовано в невимушеній та сприятливій атмосфері. Залежно від своїх інтересів кожен може випробувати себе в різних видах діяльності, вийти на межі своїх можливостей і перевірити їх.

Окремої уваги заслуговують вихідні дні, які проводять у центрі сімейного виховання та сімейного відпочинку і туризму в Гріссені. Зазвичай таку можливість мають малозабезпечені сім'ї, батьки-одиначки, багатодітні сім'ї, родини з дітьми з особливими потребами, а також люди, що потребують тимчасового притулку та захисту, зокрема матері з дітьми, які змушені тікати від війни. Тут є можливість провести цікаві, насичені, змістовні вихідні. Відвідувачі знайомляться, розширюють соціальні зв'язки, обмінюються досвідом, отримують поради.

Студентство запозичує практику соціальних педагогів та психологів Німеччини у центрі та надають соціально-педагогічну та соціально-психологічну підтримку, консультують, проводять психологічну терапію, майстер-класи. Завдяки спільній діяльності родини зближуються та зміцнюють соціальні зв'язки. Спільна взаємодія батьків і дітей, дітей між собою, батьків і батьків протягом тривалого часу формує у них позитивний досвід та корегує подальшу організацію життєдіяльності.

Специфіка роботи майбутніх соціальних педагогів вимагає обізнаності у роботі із неповнолітніми. Відтак, досвід представленого Центру запропонував студентам вивчити підходи у роботі із неповнолітніми, які вчинили злочин й отримали покарання, у формі виконання суспільно-корисної праці в соціальній установі, тобто на території Центру. Виконання такої роботи може бути і як виховний захід для тих осіб, які вчинили певні проступки одноразово. На заняттях з дисципліни «Основи соціально-правового захисту особистості», обговорюючи зі студентами тему порушення закону неповнолітньою особою, проводимо паралелі, спираючись на здобутки в галузі ювенальної юстиції двох країн – України та Німеччини.

Загалом в асоціації працює понад 60 постійних співробітників і 30 позаштатних працівників: німці, поляки, індуси, турки, українці, казахи. Отже, мовного бар'єру практично не відчувалося, що дало змогу повністю заглибитися в роботу сімейного центру.

Я, як волонтер Haus der Familie Guben eV (HdF), і студенти стали частинкою великого дійства і отримали новий досвід соціально-педагогічної діяльності.

ТВОРЧІ ЗАДУМИ ПАВЛА ЖАВОРОНКОВА

Вижницький фаховий коледж мистецтв та дизайну імені Василя Шкрібляка є осередком професійної підготовки фахівців у галузі культури і мистецтва. Він виховав цілу плеяду відомих митців.

Сьогодні мова піде про талановитого художника, «викладача-методиста», випускника коледжу Павла Валерійовича Жаворонкова.

Сьогодні вже аксіоматичними є твердження, що творчі можливості закладені в кожній людині природою.

На певному етапі ці можливості мають бути керованими, і саме вчитель може значною мірою сприяти розвитку особистості та визначити напрямок цього процесу

Валерій ЖАВОРОНКОВ,
Заслужений працівник культури України

Павло Валерійович викладає дисципліни «Рисунок», «Композицію», «Графіку». Працює в техніці акварельного живопису, рисунка, ліногравюри, деревориту. Його надійною опорою і підтримкою завжди був батько, викладач коледжу, Заслужений працівник культури України Валерій Павлович Жаворонков. Перша персональна виставка робіт митця «Дорогою батька» була приурочена його пам'яті. Переданий у спадок від батька талант щедро реалізувався у роботах сина, ім'я якого дедалі частіше звучить на мистецьких заходах, обласних та регіональних виставках. Павло Жаворонков має персональні виставки, бере активну участь у проведенні художніх виставок студентів та викладачів циклової комісії, учасник пленерів, мистецьких конкурсів.

У науковому доробку викладача навчальний посібник «Рисунок. Методи зображення на площині», реко-

мендований МОН України як навчальний посібник для студентів ЗВО.

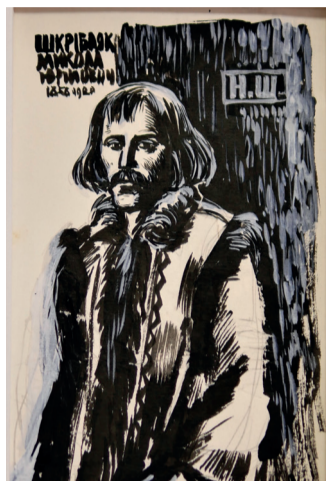
Дистанційне навчання постало методичним викликом перед викладачами мистецьких дисциплін: індивідуальний контакт викладача з студентом потребує конкретної особистої демонстрації, вміння бачити художню форму.

Це вимагає створення нових методик, які б дозволяли сформувати у студентів комплекс теоретичних знань, практичних умінь та навичок, необхідних для художньої роботи в сучасних закладах соціокультурної сфери, які забезпечать студентам коледжу можливість вільного доступу до працевлаштування, подальшого навчання та створення власних об'єктів образотворчого мистецтва.

З цією метою викладач створив серію навчальних фільмів з академічного рисунка та розмістив на ютуб-каналі:

<https://www.youtube.com/channel/UCOhDOLvLDYmDyFAO-NwmKQ> (pavel zhavoronkov).

Заклад освіти вивчає запити на ринку праці та створює нові спеціалізації. Однією з них є «Живопис та графіка». Павло Валерійович напрацьовує навчальні програми спеціалізації, створює навчальні комплекси

методичного забезпечення викладання дисциплін нової спеціалізації. Відкритий майстер-клас викладача «Ліногравюра від «А» до «Я» став елементом демонстрації досвіду в техніці ліногравюри для викладачів коледжу та здобувачів освіти.

Тендітне ставлення до яскравої творчої особистості, яка не народжується щодня і через те є унікальним явищем, – головна мета вищої мистецької освіти.

Олена КРУГЛЮК,

завідувач навчально-методичного кабінету
Вижницького фахового коледжу мистецтв
та дизайну
імені Василя Шкрібляка

Тетяна МИЗГІНА,
викладач-методист Харківського
державного автомобільно-
дорожного фахового коледжу

ЯК НЕ ЗАБЛУКАТИ НА ШЛЯХУ СТЕРЕОТИПІВ МАЙБУТНЬОМУ БУДІВЕЛЬНИКУ ДОРІГ?

зультати роботи приймальних комісій останніх років не були для нас досить втішними порівняно з попередніми роками. Аналізуючи причини цього, ми дійшли висновку, що на вибір майбутніми студентами нашої спеціальності великий вплив має існуючий загальний стереотип «будівника доріг»: людина в помаранчевому жилеті, яка кладе асфальт у дощ, і вода одразу ж цей асфальт розмиває. Тому ми вирішили, що передусім треба боротися із подібними стереотипами. Буквально кожен з наших викладачів у період вступної кампанії взяв зобов'язання «творити нове обличчя нашої професії». Як? Через соціальні мережі, сайт нашого коледжу, зустрічі з абітурієнтами тощо. Національна програма «Велике будівництво» з розбудови якісної інфраструктури України та наші невеликі зусилля потроху знову починають робити нашу професію привабливою.

Проте стереотип «невдахи-будівельника» створив інший стереотип: там, де навчають цих людей, має бути застаріла технічна база, невмотивовані викладачі, відсутність синхронізації держзамовлення із потребами ринку. Діяльність нашого дорожнього відділення намагається боротися і з цим стереотипом. І не тільки «на папері», тобто безкінечним коригуванням й узгодженням робочих навчальних програм, але й пошуком нових форм і методів навчання. Ми поставили перед собою завдання: навчання студента у 2022 році має відповідати технічним потребам саме 2022 року та враховувати наявну ситуацію. Ми маємо на увазі:

- відпрацювання системи дистанцій-

ного навчання за допомогою взаємного, доповнюючого один одного, використання Moodle, систем телеконференційного зв'язку (Zoom), та електронної пошти;

- створення фонду електронних навчально-методичних матеріалів (аудіо-візуальних лекцій і практичних занять, наближених до реальної професійної діяльності майбутнього фахівця будівельника доріг і мостів);

- впровадження віртуальних лабораторних робіт з наочним обладнанням, діяльність віртуальних лабораторій, проведення віртуальних експериментів;

- ігрові форми організації занять, на яких розглядають виробничі ситуації (наприклад, конкурс «Кращий за професією»);

- віртуальні подорожі дорогами розвинених країн тощо;

- комп'ютерне моделювання під час виконання курсових і дипломних проєктів тощо.

Так, звичайно, це не є чимось абсолютним інноваційним (на це ми не претендуємо), проте, ця діяльність у комплексі є нашим «ноу-хау». Власне завдяки ній нам вдається крок за кроком долати стереотип «відсталого» навчання дорожників і мостовиків та непопулярності цієї професії.

Гадаємо, про це краще говорять факти. А конкретно, результати нашої студентської конференції «Нові досягнення в будівництві автомобільних доріг і штучних споруд», яка є гордістю нашого дорожнього відділення і яку щороку проводять для спеціальностей «Будівництво, експлуатація і ремонт автомобільних до-

ріг і аеродромів» та «Будівництво мостів та інших штучних споруд». На цій конференції студенти представляють не просто завантажені з інтернету реферати, а демонструють власні невеличкі дослідження з використанням сучасних комп'ютерних технологій у сфері будівництва та цивільної інженерії, технологій 3D-друку для створення макетів під час виконання курсового та дипломного проєктування, розглядають питання новітніх технологій будівництва і ремонту доріг і штучних споруд.

Війна, яку принесла російська федерація на наші землі, спонукала багатьох студентів покинути нашу країну, але продовжувати навчання в коледжі. І це дуже цікавий факт: студенти не просто механічно відвідують заняття, але діляться на лекціях та під час цієї конференції власним досвідом знайомства з будівництвом доріг і мостів у країнах та містах, у яких вони зараз проживають. За підсумками конференції ми разом зі студентами оформлюємо збірник кращих пошукових, практичних, методичних робіт, які в подальшому готуються до публікації у збірках конференцій різного рівня і нерідко є першими публікаціями студентів, які вони пам'ятають все життя.

Закінчити цей текст хотілося б словами нашого студента, Олександра С., цитуючи його листа з електронної скриньки: «Хочу вчитися як ніколи. Щоб після війни відбудувати нашу країну». Такі листи надихають. Отже, стереотип «будівельника доріг» знову стає привабливим. Отже, ми і самі будемо правильний шлях для розвитку нашої спеціалізації.

КУЗНІ «ЗАЛІЗНИХ ГЕРОЇВ» – 55 РОКІВ!

З початку повномасштабного вторгнення РФ до України ми часто чуємо вислів «Залізні люди», «Залізні герої». Вони евакуюють поранених українських військових, вивозять цивільних з регіонів, де йдуть бої, відправляють біженців за кордон, забезпечують підприємства країни необхідною сировиною та транспортують вантажі до місця призначення.

Мабуть, ви замислювалися, хто такі «залізні люди» та звідки вони прийшли на допомогу Україні?

«Залізними людьми» або «залізними героями» з лютого 2022 року ми почали називати всіх залізничників країни, які працюють майже без сну та перепочинку, щоб під час обстрілів не дати зупинитися залізничній «дорозі життя».

Понад 272 тис. осіб працюють на залізниці, більшість з яких мають фахову передвищу освіту. Наразі відомо про майже тисячу працівників залізниці, які загинули під час участі у бойових діях, ще 204 залізничники загинуло і 324 поранено під час виконання своїх службових обов'язків, спроб врятуватися від обстрілів та від тортур на окупованій РФ території.

Це машиністи локомотивів, електромонтери, слюсарі з ремонту вагонів – всі вони докладають максимум зусиль, щоб українці мали зброю, імпорتنі товари й комфортні умови перевезення. Але хто знає, де готують «залізних людей»?

Відокремлений структурний підрозділ «Політехнічний фаховий коледж Криворізького національного університету» – це саме той заклад освіти, який, починаючи з 1967 року, впродовж 55 років готує та випускає «залізних людей» – залізничників усіх спеціальностей, а починаючи з 24 лютого 2022 року, не тільки не припинив свою діяльність, але й утворив прихисток для всіх, хто потребував та потребує допомоги.

У перші дні війни тимчасове укриття, розташоване на базі коледжу, надало прихисток для понад трьохсот осіб. Злагоджено працювали медична та психологічні служби, людям пропонували гарячі напої, воду, матусям та їх малюкам – необхідні умови для тимчасового перебування в укритті тощо.

На базі гуртожитку коледжу з березня було створено «Шелтер» – місце для тимчасового проживання внутрішньо

переміщених осіб (ВПО) з окупованих територій Донецької, Луганської та Херсонської областей.

П'ятиповерховий гуртожиток на 400 місць з гарячою водою, кухнею та вбиральнею на кожному поверсі став тимчасовою домівкою для людей, які опинилися в дуже важких умовах внаслідок дій агресора.

За дев'ять місяців в нашому гуртожитку побувало більше трьохсот осіб, на постійній основі зараз проживають 160 осіб та вже народилося двоє чарівних немовлят-українців!

Постійно проводиться робота з поліпшення умов проживання ВПО, а саме: встановлено додатково пральні машини, холодильники, бойлери для підігріву гарячої води, надається психологічна, юридична та медична допомоги.

Всупереч певним труднощам, з якими заклад освіти зіштовхнувся у важкий період часу, ВСП «Політехнічний фаховий коледж КНУ» зміг організувати вступну кампанію та зарахувати здобувачів освіти на навчання. Сьогодні в коледжі навчається близько 750 студентів на денному та заочному відділеннях. Коледж пройшов акредитацію чотирьох спеціальностей (зокрема семи освітньо-професійних програм), таких як:

- 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»;
- 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології»;
- 273 «Залізничний транспорт»;
- 275 «Транспортні технології (на залізничному транспорті)».

Студенти коледжу, крім обраної спеціальності, мають можливість отримати та освоїти одну з дев'яти робітничих професій, що є дуже вагомим внеском в скарбничку майбутнього залізничника. Також для здобувачів освіти в коледжі створено навчальні центри, майстерні та лабораторії з усім необхідним устаткуванням та відповідним програмним

забезпеченням, де вони в змішаному форматі виконують курсові проекти, практичні, лабораторні та розрахункові роботи.

На базі коледжу працюють курси підготовки до вступу. Протягом усього періоду навчання висококваліфіковані викладачі надають якісні знання абітурієнтам, адаптують їх до студентського життя, проводять інформативну роботу щодо майбутньої вступної кампанії тощо.

Забезпечення якісного освітнього процесу у коледжі здійснюється у двох навчальних корпусах із загальним кабінетним фондом на 75 аудиторій та 12 профільних лабораторій, 5 кабінетами інформатики та оновленим комп'ютерним фондом на 185 машин.

Також в коледжі створено Центр кар'єри, який укладає договори на проходження практики студентами коледжу, допомагає як студентам, так і випускникам отримати своє перше робоче місце, співпрацює з підприємствами міста, області та місцевим центром зайнятості.

Нині укладено дванадцять договорів на проходження навчальної та виробничої практик та подальше працевлаштування студентів коледжу на підприємствах Кривого Рогу.

Укладено договори на продовження навчання випускників за профільними (спорідненими) спеціальностями у таких освітніх закладах:

- ♦ Криворізький національний університет;
- ♦ Українська державна академія залізничного транспорту;
- ♦ Державний університет інфраструктури та технологій;
- ♦ Жилінський університет в Жиліні (Словаччина).

Угода про співпрацю з «Центр Дорацтва» ТОВ Республіка Польща.

Студенти закладу освіти постійно

беруть участь у грантових проєктах, конференціях, конкурсах професійної майстерності, різноманітних спортивних змаганнях, концертах тощо, а завдяки створеній лаунж-зоні висловлюють власну думку щодо поставлених проблем, вчать їх вирішувати, що безпосередньо сприяє їх активній позиції в громадському житті району, міста, області та всієї країни.

Багато педагогічних працівників і студентів коледжу стали на захист нашої держави або займаються волонтерською діяльністю: допомагають виїхати людям з окупованих територій, вивозять поранених, доставляють харчі та продукти першої необхідності на деокуповані території, плетуть сітки, готують їжу для наших захисників і це ще не весь перелік нашої допомоги.

Так, звісно, ВСП «Політехнічний фаховий коледж КНУ» протягом останніх місяців стикається з певними перешкодами на своєму шляху: недостатнє фінансування, брак генераторів для гуртожитку та навчальних корпусів і матеріалів для закінчення ремонтних робіт з поліпшення умов проживання ВПО у гуртожитку та облаштування тимчасового укриття. Але коледж вистійть, а разом з ним його колектив та студенти, разом ми – «залізні люди»!

З нагоди професійного свята хотілося б від щирого серця привітати всіх залізничників України та висловити їм величезну подяку за те, що ризикуючи власним життям, вони продовжують сумлінно виконувати свою нелегку роботу.

Дякуємо вам! Та щасливої дороги, залізничнику, в щасливе майбутнє!

Надія ОЛЯНЮК,

завідувач навчально-методичного кабінету ВСП «Політехнічний фаховий коледж Криворізького національного університету»

АГРАРНІ ФАХІВЦІ – ЦЕ ТІ, ХТО ГОДУЮТЬ СВІТ

Ольга КУЗНЕЦОВА,
фахівець з ІТ-технологій
Мирогощанського аграрного
фахового коледжу

Аграрій поєднав у собі носія українських традицій, української культури, це той, хто несе неймовірну відповідальність за соціальну сферу, хто опікується захистом навколишнього середовища, хто прикрашає та озеленює. На мою думку, без аграрія не було би України.

Та ще років десяти до професії, пов'язані із сільським господарством, були мало популярними. Українська молодь йшла у економічні, юридичні, ІТ заклади освіти.

Але сьогодні експерти ринку праці зазначають, що сільськогосподарські спеціальності набирають обертів. Це пов'язано з тим, що протягом останніх років зростає кількість сільгоспідприємств, керівники яких роблять акцент на нові агротехнології, вони хочуть брати у команду людей, які розуміють всі нюанси роботи галузі, чи то агрохолдинг, чи то домашнє фермерське господарство.

Через збройну агресію росії, що триває дев'ятий рік, Україна втратила частину сільськогосподарських угідь на окупованих територіях, зазнала нищівних руйнувань у кількох областях країни. Але і це не зламало аграрний сектор економіки, якому вдалося адаптуватися до умов війни й продемонструвати стійкість розвитку. Тому кому, як не аграріям, вже варто засукати рукави та готуватися до важкого й тривалого відновлення України після перемоги.

Саме на цьому акцентується увага під час нелегкого освітнього процесу у Мирогощанському аграрному фаховому

коледжі, де війна внесла шалені непередбачені корективи. Але викладацький колектив мужньо справляється з нелегким завданням дистанційного, змішаного навчання, проведення занять в укриттях під звуки повітряної тривоги, посівна знань триває у той час, коли вимикають електроенергію.

Аграрний сектор України вже давно вважається «локомотивом» національної економіки. Доволі тривалий час наша країна була у п'ятірці світових лідерів за експортом продуктів сільськогосподарського виробництва. Відповідальний машиніст аграрного потяга – професійний аграрій.

Розуміє та підтримує будь-які новації та труднощі навчання велика студентська родина, що налічує разом із заочним відділенням майже 1300 молодих людей.

Крім того, майбутні агрономи зуміли, маючи на території коледжу дослідне поле, розбити молодий сад, висадити ягідники та активно займаються вирощуванням декоративних рослин.

Цьогоріч на відділенні Електрифікації з'явилась україно-необхідна та актуальна спеціалізація «Електропостачання», що під час вступної кампанії мала неабияку популярність. На відділенні «Технології» відновили спеціалізацію «Конярство».

Студенти відділення «Механізація» отримують вагомий та необхідний знання під час технологічних практик на сучасних місцевих агропідприємствах та фермах,

керівники яких свого часу також сиділи за партами аудиторій аграрного коледжу у Мирогощі.

В.о. директора коледжу Ірина Духнич вважає, що аграрна галузь сьогодні дає можливості для професійного розвитку молоді. Агроном з дипломом нашого закладу освіти – технологічно «підкований»

фахівець. Про це свідчить поступальна цифровізація агрономії, введення у навчальний план практичних занять з аеродроном й згодом можлива поява нових професій. Наприклад, за кілька років, є така думка та перспектива, посада ІТ-агронома не здивує нікого.

Сприяє, навіть у складних умовах війни, закріпленню теоретичних знань, отриманих у коледжі, технологічна та виробнича практики на провідних підприємствах краю та за кордоном. Студенти вже багато років є активними учасниками німецько-українського проекту FABU, відмінники якого, студенти нашого коледжу, запрошені на навчання та роботу у Німеччину. Практика у Польщі згодом також стає перспективою для працевлаштування наших випускників.

Життя у Мирогощанському аграрному фаховому коледжі триває, незважаючи ні на що. Розписані культурними заходами між сигналами тривоги післяпарові години, проводяться зустрічі-навчання із працівниками ДСНС, посилено проходять заняття з військової підготовки, тактичної медицини, й, звичайно, виховні заходи, де щоразу студентам наголошують, що вони – будівничі майбутнього та якою ціною воно, майбутнє, нині відстоюється.

Страшна та жорстока війна поповнила списки небесного легіону більше, як десятьма випускниками коледжу. Боронять Україну, а не викладають у студентів й викладачі, майстри з виробничого навчання, технічні працівники закладу освіти.

Наша перемога буде, віримо, що скоро. Крім знань, студенти отримали практичні навички з плетіння маскувальних сіток, виготовлення кікімор, бандеросмузи, окопних свічок. Вся родина колед-

жу, від техпрацівниці до директора печуть, плетуть, шиють, збирають кошти та забезпечують одягом захисників, допомагають волонтерам.

**Хай буде весна,
Поки ми стоїмо до кінця,
І нас не зламає війна,
Наша віра єднає серця,
Україна навіки жива.
Україна це наша земля.**

Слова пісні, як гімн сьогоднішнього та майбутнього агронома. Адже після найтемнішої ночі приходить ранок, після зими настане весна. І у поля, а саме про це наші мрії та знесені молитви, вийде сільськогосподарська техніка, із світлом чи без впаде у землю зерно.

Бути господарем на землі – це стан душі. Це не професія – це покликання. Лише той, хто закоханий у свою землю, присвячує себе цьому, сіє та збирає врожай під кулями та обстрілами градів, ціною життя приборкує вогонь на полях, на фермах, рятує збіжжя, тварин... Справжній аграрій – це самовіддача щодня, без вихідних, будь-якої пори року. Маючи безмежне терпіння, через війну, природні катаклізми, зміни політичних векторів, працівники сільського господарства не полишають свого фронту, адже не буде чекати рілля, що вже зорана та стиглий колос, не зупиниться ні на мить життя на тваринницькій фермі.

Складний та надважкий 2022 рік для аграріїв. Вічна слава тим, хто, рятує врожай, віддав за це своє життя, витримки та терпіння тим, хто втратив все під час ракетних обстрілів, окупації.

Шановні друзі, колеги, партнери! Родина Мирогощанського аграрного фахового коледжу вітає з Днем вашого професійного свята – працівника сільського господарства! Уклінна подяка та шана за професіоналізм, працелюбність, терпіння і витримку всім, хто, працював і працює на нашій родючій землі: хліборобам, механізаторам, тваринникам.

Вклоняємося перед вами, хто дарує людям хліб, хто вірить, що матінка-земля щедро віддасть за турботу. Бажаємо всім сільським працівникам міцного здоров'я, мирного неба, злагоди, добра, ПЕРЕМОГИ. Нехай усі дні вашого життя завжди будуть ясними, ниви – рясними, а дощі – вчасними.

Слава Богу, слава ЗСУ, слава аграріям та слава Україні!

ДОРОГІ СТУДЕНТИ!

Студентство – найкращий період, в якому Ви починаєте будувати фундамент свого життя. Скільки знань Ви отримуєте в цей, здавалося б, безтурботний, і водночас непростий, буремний час. Тож використовуйте ці знання повною мірою, будьте наполегливими і досягайте нових вершин!

Навіть в умовах повномасштабної війни українське студентство продовжує розвиватися та допомагати Україні виборювати перемогу. Разом з Вами ми не тільки відбудуємо нашу країну, а й зробимо її однією з найуспішніших держав третього тисячоліття.

Нехай студентські роки стануть найбільш незабутніми і крутими, принесуть знання, диплом, надійну дружбу, позитивні враження.

Бажаємо, щоб кожен день був сповнений нових цілей, впевнених прагнень, чудових ідей, кумедних історій і особистих перемог.

**Майбутнє України – в освіченій молоді. Ви – найкраще, що є в Україні!
Щиро вітаємо Вас з Міжнародним днем студента!**

Завжди Ваші колишні студенти,
колектив Науково-методичного центру
вищої та фахової передвищої освіти

ЯК ВИХОВАНЦІ КОЛЕДЖУ ДЕНЬ СТУДЕНТА ВІДЗНАЧАЛИ...

У напівтемряві, при свічках та з ліхтариками мобільних телефонів зібралися студенти Тернопільського мистецького фахового коледжу імені Соломії Крушельницької у залі коледжу, щоб відсвяткувати День студента. «Відсутність електропостачання не може завадити провести цей давно запланований мистецький вечір», – так вирішили хлопці та дівчата.

На сцені звучали пісні з репертуару Таюне – «Солодкі сльози» виконала Христина Микитин, з репертуару Джамали – пісню-переможницю Євробачення «1944» представила Катерина Юськів. Тріо у складі Катерини Юськів, Єлизавети Руденської та Христини Микитин виконали попури з творів Мирослава Скорика (концертмейстер

Микола Сакундяк).

Власну пісню «Сім світів» виконав автор слів та музики, студент коледжу Петро Турчин. Акомпанував йому Віталій Маркевич, який аранжував музичний твір.

Зарядив позитивною енергетикою студентів ансамбль хлопців-ударників з відділу «Оркестрові духові та ударні інструменти» у складі Михайла Кріля, Анатолія Бондарчука, Вадима Громадського та Віталія Труся.

Уже традиційно не обійшлося на студентському вечорі і без дружнього шаржу на викладачів у вигляді кількох сценко спількування педагогів із студентами. Була і вікторина на знання не лише з фахової царини, а й краєзнавчої та нині актуальної – воєнної.

«Насправді ж про студентство знаєм ми багацько. І не з книжок – з життєвих ситуацій. Про сесію зимову й літню ми знаємо більше, ніж аби хто. Про всі секрети маскування, сидіння по ночах до рання. Про чай з канапкою на парі, про сон з відкритими очима десь в підвалі. На жаль, цей рік сидіння кожного на своєму фронті. Хтось в окопі, а хтось десь на роботі. У кожного своя важлива справа – допомогти країні, щоб вона ще більше розквітала. І пам'ятати кожну вбиту на війні людину, щоб нам це дужче додавало сили. Бо кажуть, що Герої не вмирають... Тоді ж чому звання посмертно їм вручають? Війна навчила нас насправді жити, не через рік десь щось робити. Робити зараз, потім ніколи не тужити. То ж дякуємо воїнам за волю, за змогу бути зараз тут собою. І в знак пошани всім полеглим – хвилиною мовчки з «дякую» у серці...» – такими словами звернулася до студентства організаторка вечора, ведуча, президент студентської ради коледжу Катерина Зволинська.

Хвилиною мовчання присутні вшанували пам'ять полеглих захисників нашої землі.

Керівник коледжу Сергій Маловічко, вітаючи студентство, відзначив подяками тих здобувачів освіти, які брали активну участь у концертах на підтримку Збройних сил України.

За матеріалами студентського самоврядування Тернопільського мистецького фахового коледжу імені Соломії Крушельницької

ДО МІЖНАРОДНОГО ДНЯ СТУДЕНТА ВІДБУЛАСЯ ДОВГООЧІКУВАНА ЗУСТРІЧ СТУДЕНТІВ З ВАДИМОМ КОЛЕСНИКОВИМ

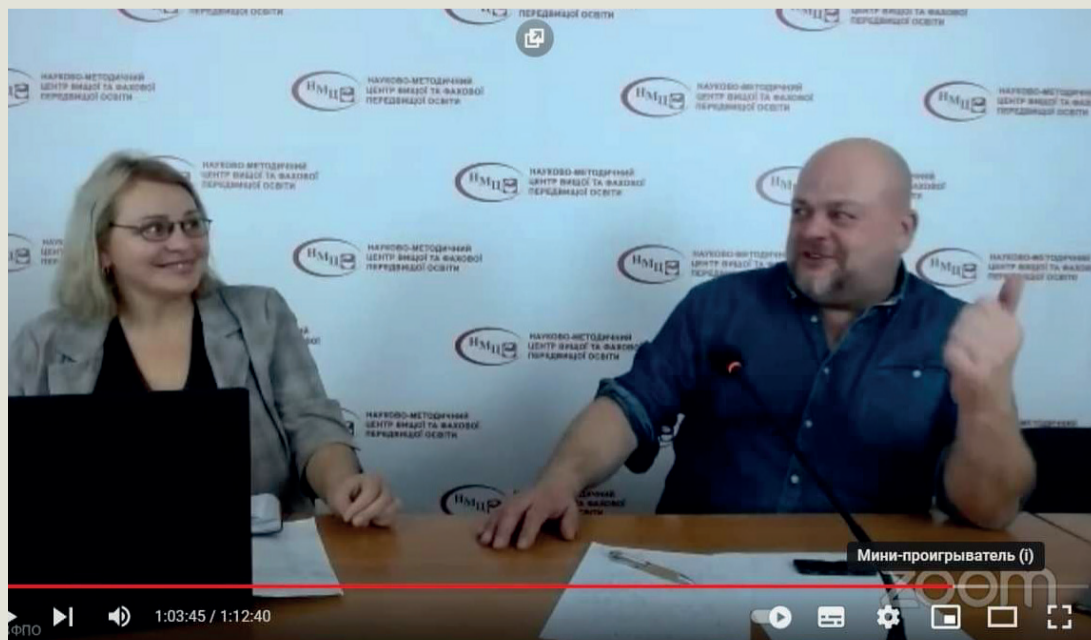
Вадим КОЛЕСНИКОВ – психолог, бізнес-консультант, ведучий ТВ та радіопрोगрам, автор психологічних і бізнес-тренінгів з особистісного розвитку, креативності та стресостійкості, консультант у сфері медійного просування бренду, автор ТВ-форматів.

Онлайн-діалог з психологом на тему «Психологічна готовність студентської молоді до професійної діяльності та кар'єрне становлення в умовах сучасних викликів» зібрав понад 1000 учасників, серед яких не тільки студентська молодь, а й викладачі, практичні психологи, соціальні педагоги та інші. Під час перегляду отримаєте відповіді на питання:

- Як зробити правильний вибір у житті, обираючи професію?
- Як черпати мотивацію до навчання?
- Як розпочати успішну кар'єру молодій людині без досвіду роботи?
- Як запобігти професійному вигоранню під час трудової діяльності?
- Як адаптуватися молодому фахівцю в трудовому колективі?
- Якщо вибір майбутньої професії виявився помилкою?
- Як впливає емоційний інтелект на становлення молоді?

Та ще багато інших!

Найцікавіше за посиланням <https://youtu.be/0119o0RNM6U>

СТУДЕНТСЬКІ СПОРТИВНІ ОЛІМПИ

ЗМАГАННЯ З МІНІФУТБОЛУ СЕРЕД СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖІВ ВОЛИНИ

Волинське обласне відділення (філія) Комітету з фізичного виховання та спорту МОН у листопаді провело змагання з мініфутболу за програмою ХХХ обласних спортивних ігор серед студентів закладів фахової передвищої освіти.

Змагання проходили у рівній напруженій боротьбі, гравці демонстрували добру фізичну і тактичну підготовку, уміле володіння м'ячем.

У підсумку змагань перемогу святкували студенти КЗВО «Луцький педагогічний коледж».

Друге місце – за командою Луцького фахового коледжу рекреаційних технологій і права, третє місце посіла команда Фахового коледжу технологій, бізнесу та права Волинського національного університету ім. Лесі Українки.

КЗ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ СПОРТУ» ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Студент коледжу Микита Засінок став чемпіоном світу з боксу серед молоді.

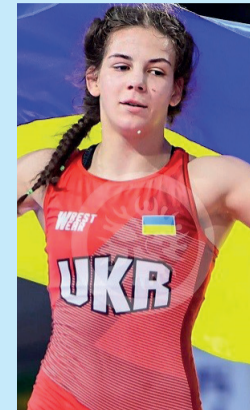

Ігор Цуркан тріумфував на Кубку Європи

ВСП «ОДЕСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

У місті Копер (Словенія) відбувся Кубок Європи серед кадетів з дзюдо. Студент коледжу Ігор Цуркан тріумфував у ваговій категорії до 81 кг. Українець провів 5 блискучих зустрічей та піднявся на найвищу сходинку п'єдесталу.

ЛЬВІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ СПОРТУ

Міжнародна федерація боротьби (UWW) оприлюднила рейтинги кращих борців світу станом на листопад 2022 року. У ваговій категорії до 55 кг з-поміж жінок друге місце у рейтингу посідає студентка III курсу Львівського фахового коледжу спорту Олександра Хоменець. В активі Олександрки стільки ж очок, скільки у японки Маю Мукайди, але українка друга, тому що поступилася японці у фіналі чемпіонату світу-2022 у Сербії.

Українські санкарі стартадами за Кубок України відкрили новий сезон у цьому олімпійському виді спорту. Змагання 1-2 листопада 2022 р. проходили у латвійській Сігулді на санно-бобслейній трасі із штучним наморожуванням льоду.

У з'їздах на двомісних санях переможцями Кубка стали студенти I курсу Львівського фахового коледжу спорту Богдан Бабура та Вадим Микиєвич. Хлопці більше як на 0,4 сек випередили екіпаж збірної команди України львів'янина Ростислава Левковича та Ігоря Гоя з Кременця. III місце посів юний Андрій Муц (10 клас коледжу) разом з кременчанином Максимом Панчуком.

Стартував новий міжнародний змагальний сезон у фехтуванні. Зокрема, у Таллінні (Естонія) 12-13 листопада 2022 р. відбувся етап Кубка світу «Таллінський меч» з фехтування на шпагах.

У командних змаганнях з-поміж жінок II місце на Кубку посіла збірна команда України у складі вихованок Львівського фахового коледжу спорту Юлії Свистіль, Ксенії Пантелеєвої та киянок Інни Бровко і Влади Харкової.

ВСП «ОЛІМПІЙСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМЕНІ ІВАНА ПІДДУБНОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ»

На чемпіонаті України серед ДЮСШ і СДЮШОР зі спортивної гімнастики нагороди розіграли дівчата. У прикрашеній гімнастичній залі коледжу вони змагалися в окремих видах програми без розподілу на віковій й розрядній категорії. На висоті знову опинилися учениці коледжу, які здобули десять медалей з двадцяти розіграних.

Блискуче виступила юна чемпіонка Європи серед юніорів Анна Лащевська. Учора їй повідомили про присвоєння звання майстра спорту міжнародного класу, а сьогодні вона здобула три «золота» й одну «бронзу». В опорному стрибку компанію на п'єдесталі їй склала Анастасія Зубкова (третє місце), в змаганні на коліні Настя була за Анею вже другою, а Марина Кліщевська – третьою.

У вільних вправах в скарбничку ОФКІП до першого місця Лащевської «бронзовий» внесок зробила Дар'я Чорна. Ще дві нагороди, у вправах на брусах, «золото» й «срібло», вибороли також наші учениці Анастасія Александрова і Діана Лобок.

Додамо, що до першої п'ятірки в різних видах програми потрапляли також Софія Подвиг, Поліна Дяченко і Марта Чефранова.

ХАРКІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ СПОРТУ

4-6 листопада 2022 року в м. Києві відбувся чемпіонат України з дзюдо. Харківський фаховий коледж спорту на цих змаганнях представляв вихованець відділення дзюдо Денис Мусянко, який посів третє місце.

Підготував **Олександр МИРОНЕНКО**,
Науково-методичний центр ВФПО

ЮРИДИЧНА КОНСУЛЬТАЦІЯ У ПИТАННЯХ І ВІДПОВІДЯХ

Чи перейдуть у 2023 рік невикористані дні щорічної відпустки?

Згідно з частиною п'ятою статті 11 Закону України «Про відпустки» (далі – Закон) забороняється ненадання щорічних відпусток повної тривалості протягом двох років поспіль.

Частиною другою статті 12 Закону передбачено, що невикористану частину щорічної відпустки має бути надано працівнику, як правило, до кінця робочого року, але не пізніше 12 місяців після закінчення робочого року, за який надається відпустка.

Разом з тим у листі Міністерства соціальної політики України від 08.07.2019 № 793/0/204-19 зазначено, якщо працівник з будь-яких причин не скористався своїм правом на щорічну відпустку за кілька попередніх років, він має право використати їх, а у разі звільнення, незалежно від підстав, йому має бути виплачено компенсацію за всі невикористані дні щорічних відпусток.

Законодавством не передбачено терміну давності, після якого працівник втрачає право на щорічні відпустки, воно не містить заборони надавати щорічні відпустки у разі їх невикористання.

Чи можна окрім 24 днів щорічної відпустки надати ще 7 днів додаткової відпустки за особливий характер праці під час воєнного стану?

Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 № 2136-IX (зі змінами) обмежує тривалість щорічної основної відпустки. Але працівникам, тривалість щорічної основної відпустки яких складає більше ніж 24 календарних дні, може бути надано за рішенням роботодавця таку відпустку повної тривалості. Тому працівникам, тривалість щорічної основної відпустки яких складає більше ніж 24 календарних дні, наприклад, особам з інвалідністю чи педагогічним працівникам, може бути надано за рішенням роботодавця таку відпустку повної тривалості.

Коментар Мінекономіки до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин» від 1 липня 2022 р. № 2352-IX зазначає, що як і раніше, зберігається можливість оформлення протягом періоду воєнного стану щорічних додаткових, соціальних, навчальних та інших відпусток тривалістю та на умовах, визначених законодавством про відпустки.

Хоча слід пам'ятати, що у період дії воєнного стану роботодавець може відмовити працівнику у наданні будь-якого виду відпусток (крім відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами та відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку), якщо такий працівник залучений до виконання робіт на

об'єктах критичної інфраструктури.

Чи може працівник, який перебуває за кордоном, реалізувати своє право на відпустку 90 днів кілька разів, якщо термін воєнного стану продовжено?

Право на такий вид відпустки, передбачений частиною 4 статті 12 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 № 2136-IX (зі змінами) (далі – Закон).

Коментар Мінекономіки до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин» від 1 липня 2022 р. № 2352-IX зазначає таке.

Водночас вважаємо, що загальна тривалість відпусток (частин), яку працівник може вимагати надати відповідно до цієї норми, не може перевищувати 90 днів протягом дії воєнного стану.

Виходячи із умов її надання, вважається, що працівник має підтвердити той факт, що він «виїхав за межі території України» або «набув статусу внутрішньо переміщеної особи». Спосіб підтвердження факту виїзду за межі України не визначений законодавством, відтак рішення щодо надання відпустки у цьому випадку прийматиметься роботодавцем на підставі наданих працівником доказів, які достатньою мірою підтверджують цей факт.

Тож, якщо працівнику було надано відпустку без збереження зарплати раніше ніж набрали чинності зміни до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин» від 1 липня 2022 р. № 2352-IX, тобто до 19.07.2022, відпустку було надано на іншій підставі, а отже підсумовувати її дні та вираховувати з них 90 днів непотрібно, тому що працівники, що мають статус внутрішньо переміщеної особи або перебувають за кордоном, можуть скористатися цим видом відпустки без збереження зарплати і на цій підставі лише, починаючи з 19.07.2022.

Звертаємо увагу, що час перебування у відпустці без збереження заробітної плати за цією підставою не зараховується до стажу роботи, що дає право на щорічну основну відпустку.

Чи допустимо паперовий лікарняний листок непрацездатності на період воєнного стану?

Лікарняний лист мав би повністю перейти в цифровий формат вже цього року. Однак війна в Україні внесла свої корективи в багато сфер суспільного життя і е-лікарняні не є винятком із цього.

Враховуючи збройну агресію російської федерації та можливі проблеми з доступом до електронної системи охорони здоров'я, наказом МОЗ «Про

внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 01 червня 2021 року № 1066» від 25.03.2022 № 522 встановлено, що на період дії воєнного стану та протягом трьох місяців з дня його припинення або скасування: у разі відсутності у закладі охорони здоров'я бланків листків непрацездатності та неможливості їх отримання дозволяється, за рішенням керівника закладу охорони здоров'я, видача листків непрацездатності, роздрукованих на білому аркуші паперу.

Звісно цей аркуш має відповідати формі, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства праці та соціальної політики України, Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України від 03 листопада 2004 року № 532/274/136-ос/1406, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17 листопада 2004 року за № 1454/10053.

При цьому у рядку, де вказується серія бланка, зазначається ЄДРПОУ закладу охорони здоров'я, а де номер бланка – порядковий номер запису, у Журналі реєстрації листків непрацездатності.

Тобто такий листок непрацездатності вважається документом, що підтверджує факт тимчасової непрацездатності та прирівнюється до листка непрацездатності, виданого на бланку.

Як бути якщо ж роботодавець не має можливості опрацювати ваш лікарняний і подати його до Фонду соціального страхування України на оплату через бойові дії?

За інформацією Фонду соціального страхування України (далі – ФССУ), фінансування допомоги по тимчасовій непрацездатності здійснюється на підставі заяви-розрахунку, яку роботодавець оформлює та подає до ФССУ за відповідним лікарняним.

Якщо ж роботодавець не має можливості опрацювати ваш лікарняний і подати його до ФССУ на оплату через бойові дії, неможливість гарантувати виплату працівнику отриманих від ФССУ коштів тощо, отримати виплати можна напрямом.

Для цього працівник має особисто або через законного представника звернутись у відділення ФССУ за місцем обліку як внутрішньо переміщеної особи або реєстрації без залучення роботодавця, а кошти надійдуть на вашу

особисту банківську картку. А в загальних випадках саме від дати отримання ФССУ заяви від роботодавця (а не дати створення е-лікарняного) залежить час отримання допомоги.

Тож після того, як лікар створить вам медичний висновок про тимчасову непрацездатність (про це надійде повідомлення від E-health), і за ним автоматично сформується е-лікарняний, потрібно повідомити про це роботодавця будь-яким зручним обом способом – наприклад, телефоном.

Свідченням того, що електронний лікарняний успішно сформувався, є його наявність в особистому кабінеті застрахованої особи на вебпорталі Пенсійного фонду.

За потреби працівник може впевнитись у наявності е-лікарняного, авторизувавшись на вебпорталі за допомогою електронного підпису або BankId. Також про створення е-лікарняного повідомить Пенсійний фонд за допомогою SMS – у повідомленні буде вказано номер е-лікарняного і період його дії. Однак таке SMS надійде, лише якщо застрахована особа попередньо зареєструвалася на порталі та у налаштуваннях надала згоду на дистанційне інформування.

Роботодавець (а також усі роботодавці за сумісництвом) будуть бачити ваш е-лікарняний у своїх кабінетах страхувальників з дня його відкриття, але почнуть призначення допомоги тільки після завершення визначеного у ньому періоду непрацездатності. Коли е-лікарняний змінить свій статус на «готово до сплати», роботодавець розпочне процедуру призначення за ним допомоги – спочатку електронний документ передадуть на розгляд Комісії (уповноваженого) із соціального страхування підприємства для прийняття рішення щодо надання матеріального забезпечення.

Далі бухгалтерія розрахує суму матеріального забезпечення, сформує за е-лікарняним заяву-розрахунок і передасть її до ФССУ на оплату.

Після того, як заяву подано, слідкувати за оплатою лікарняних можна онлайн у телеграм-каналі ФССУ: <https://t.me/socialfund>.

Роботодавець виплатить допомогу застрахованій особі у найближчий після дня призначення допомоги строк, установлений для виплати заробітної плати, або одразу після надходження коштів від ФССУ.

Ірина БЕРЕЗЕНКО,
Науково-методичний центр ВФПО

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС. ЩО НОВОГО? ПРАВОПИС СЛІВ ІНШОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ

Іншомовний звук [h]

Звук [h] переважно передаємо буквою г: *гандбол, гінді, гербарій, госпіс; Гарвард, Гельсінкі, Гейне, Горацій, Люфтганза.*

За традицією в окремих словах, запозичених з європейських та деяких східних мов, [h] і фонетично близькі до нього звуки передаємо буквою х: *хобі, хокей, хол, холдинг, брахман, харакірі, шахід, Аллах, Ахмед, Мухаммед і т. ін.*

Звук [θ] у словах грецького походження

Звук [θ] у словах грецького походження передаємо звичайно буквою т: *антологія, аптека, Прометей, Таїсія.* У словах, узвичаєних в українській мові з ф, допускається орфографічна варіативність на зразок: *анафема і анатема, дифірамб і дитирамб, ефір і етер, кафедра і катедра, логарифм і логаритм, міф і міт, міфологія і мітологія, Агатагел і Агафангел, Афіни і Атени, Борисфен і Бористен, Демосфен і Демостен, Марфа і Марта, Фессалія і Тессалія та ін.*

Звук [j]

Звук [j] звичайно передаємо відповідно до вимови іншомовного слова буквою й, а в складі звукосполучень [je], [ji], [ju], [ja] буквами є, ї, ю, я: *буєр, конвеєр, плеєр, флаєр, круїз, феєрверк, ін'єкція, проєкт, проєкція, траєкторія, фоє, Гаїті, Гоя, Савоя, Феєрбах, Ісая, Йоганн, Соєр, Хаям, Хеєрдал, Юнона.*

Буквосполучення ау

У словах, що походять із давньогрецької і латинської мов, буквосполучення ау звичайно передається через ав: *автентичний, автомобіль, автор, лаєра, Аврора, Маєританія, Павло.*

У запозиченнях із давньогрецької мови, що мають стійку традицію передавання буквосполучення ау шляхом транслітерації як ау, допускаються орфографічні

варіанти: *аудієнція і авдієнція, аудиторія і авдиторія, лауреат і лавреат, пауза і павза, фауна і фавна.*

Буквосполучення ск

Буквосполучення ск, що в англійській, німецькій, шведській та деяких інших мовах передає звук [к], відтворюємо українською буквою к: *Дікенс, Дікінсон, Текерей, Букінгем.*

Примітка. Подвоєння кк зберігаємо у власних назвах кельтського походження, де формант Мас, Мс поєднується з основою, що починається на [к], у тих випадках, коли за традицією їх пишемо як одне слово: *Маккартні, Маккензі, Маккена, Маккінлі,* а також у похідних загальних назвах: *маккартизм* і т. ін.

Зверніть увагу!

У межах одного тексту чи книжки слід послідовно вживати один із варіантів транслітерації: або з т (*ортограма, катедра, Тома*) або з ф (*орфограма, кафедра, Фома*). До часто вживаних слів, що мають орфографічні варіанти, окрім згаданих, належать такі: *апотеоза – апофеоз, арифметика і арифметика, Атанасій і Афанасій, Атена і Афіна, Атос і Афон, Вартоломеї і Варфоломеї, Гетсиманія і Гефсиманія, Голгота і Голгофа, Голіат і Голіаф, Демостен і Демосфен, Доротеї і Дорофей, Ітіопія і Ефіопія, ітіопський і ефіопський, марафон і марафон, Марта і Марфа, Методій і Мефодій, мітичний і міфічний, Саваот і Саваоф, ортограма і орфограма, ортографія і орфографія, ортоєпія і орфоєпія, патос і пафос, Партенон і Парфенон, Пітагор і Піфагор, Тадей і Фадей, Текля і Феція, Теміда і Феміда, Теодосія і Феодосія, Теофан і Феофан, Тимотеї і Тимофій, Тома і Фома.*

За матеріалами Авраменко О. Було – стало.

Зміни в правописі. Київ, 2019. 40 с.

Ірина СЕРОВА, Науково-методичний центр ВФПО

СІМ СКОРОМОВОК УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ, ЯКІ ДОДАЮТЬ ВІРИ У ПЕРЕМОГУ

У другу неділю листопада відзначається Всесвітній день скоромовок.

За їх допомогою тренується артикуляційний апарат, розвивається пам'ять, покращується вимова. Промовляння скоромовок не тільки корисне заняття, але й веселе. Спробуйте декілька разів поспіль промовити одну з нижче наведених.

Під час війни навіть скоромовки набувають іншого сенсу та оновлюються. Тому пропонуємо поліпшити свою ви-

мову та підняти бойовий дух з сучасними версіями відомих скоромовок.

Онлайн-школа курсів з розвитку комунікативних навичок «Спільна мова» та акторка і режисерка Поліна Коробейник склали добірку авторських скоромовок на щодень.

Завдяки цьому можна не тільки тренувати свою вимову українських звуків, а й заряджатися бойовим настроєм і наблизити Перемогу.

1. Клара для Карла вкрала байрактара.
2. Українські волонтери волонтерять-волонтерять, всі Червоні Хрести переволонтерять, всіх без бронешилетів забронешилетять, без тепловізорів затепловізорять, а недобайрактарених забайрактарять, усі збори і банки закриють і збирають, що й долари не міняють.
3. Мріє Марія про ЗСУшника, Маріїні мрії та Богу у вушко.
4. Чорної ночі червона калина хилилась-хилилась під Хливною, та не схилилась, а розвеселилась.
5. Моя політкоректність вашу політкоректність переполіткоректить і толерантністю затолерантить і витолерантить, а саморозвитком саморозвине і пересаморозвине. Всім піс і Перемога!
6. Ходив без волі лев левиці, левиця леву дала по пиці.
7. Дзиччала верещала бджола у кожусі на вухо мусі. Кликкала лелеку, колотила кобилі дзвони у дзвони, з хати до хати, з порога до порога, що прийшла Перемога.

Посилання на сайт Білопілля.Sity <https://www.youtube.com/watch?v=Tz8TrkJQ8Hg&t=2s>

ГУМОР ТА ВІЙНА: ЧИ ВАРТО ЛЮДЯМ СМІЯТИСЯ?

Гумор на війні

Смійтеся на здоров'я

Часто в соцмережах можна бачити дописи з засудженням «зараз не на часі веселитися», «горе, а інші жартують», «краще поставте свічку, а не пишть жартів (виставляйте фото, посміхайтесь широкою усмішкою і т.д)»...

Психологиня Євгенія Войтович на своїй сторінці у фейсбуці роз'яснює, то ж чи варто людям під час війни сміятися.

За словами психологині, частково з цим твердженням можна погодитися, адже в усьому має бути міра.

Але в своїй основі гумор та позитивні емоції мають надцінну для психіки користь:

- Допомагають справлятися з наслідками стресу. Пів хвилини сміху

відповідають 45 хвилинам відпочинку у повному спокої.

- Коли людина сміється, це полегшує розумове навантаження. Під час активного сміху клітини мозку наповнюються киснем, покращується самопочуття та настрої.

- Сміх здатен стимулювати багато органів людини: збільшує споживання повітря, багатого киснем, стимулює роботу серця, легень і м'язів, а також збільшує вироблення ендорфінів. Спляється холестерин.

- Сміх послаблює біль, змушуючи організм виробляти свої власні природні знеболювальні.

- Сміх посилює імунну систему.
- Допомагає худнути. Людина напружує 80 видів м'язів під час глибокого дихання. Це тренує прес та сприяє спалюванню зайвих калорій.

- Сміх знижує рівень цукру у крові. Хворим на діабет пропонували дивитися кінокомедії та спостерігали за їхнім здоров'ям.

- Дозволяйте собі проживати життя, не відкладайте у далеке «потім».

- Смійтеся на здоров'я. Доречний жарт завжди створює потрібну комфортну атмосферу.

За даними інтернет-видань

ЗАСНОВНИК:
НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Відповідальний редактор – Тетяна ОЛЬХОВИК
Літературний редактор – Ірина СЕРОВА
Верстка та дизайн – Людмила ШИШКІНА

Адреса редакції:

03151, м. Київ,
вул. Смілянська, 11
телефон: (044) 242-35-68
факс: (044) 242-35-68
nmc.vfpo@ukr.net

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №17045-5815P від 13.08.2010

Наклад – 1000 прим.
Виходить один раз на місяць
Відповідальність за зміст публікацій та достовірність інформації несуть автори.
Редакція залишає за собою право скорочувати авторські матеріали та вносити в них правки.